

Čiekurs ziema

INFORMATĪVS IZDEVUMS MEŽA ĪPAŠNIEKIEM 4 (25) 2009

Izdzīvos tas, kam vēl ir palicis mežs

“Godātā Latvijas tauta...”, tā sākas valstsvīru uzrunas gan svētkos, gan lielās nepatīkšanās. Zinot, ka “slīcēja glābšana ir paša slīcēja rokās” un nav vairs tāda izslavēta “instrumenta”, kas varētu mums kaut nedaudz palīdzēt šajos smagajos apstākļos, mans apgalvojums, ka izdzīvos tas, kam ir mežs, ir tieši laikā. Pacentišos izklāstīt savas domas par šo izdzīvošanas iespēju, par atskaites punktu ņemot 2009. gada jau tuvojošās beigas.

Pēdējo 10 gadu pieredze rāda, ka liela daļa mežu īpašnieku tomēr pamanās zaudēt vairāk nekā iegūt. Tādēļ novēlu nekļūt par “aitām” un neļaut sevi apvārdot. Ņemot vērā zināmu tirgus aktivizēšanos attiecībā uz privātajiem mežiem, kā arī augošo pieprasījumu pēc koksnes un regulāru cenu pieaugumu, visvienkāršākais paņēmieni līdzekļu iegūšanai ir kādas kailcirtes vai krājas kopšanas cirtes realizācija. Pirmais, par ko jāpārliecinās, ir pārdodamā tirgus vērtība. Arī šajā jomā jau ir sākusies zināma anarhija. Kā zināms, augoša meža cirmas pirms pārdošanas tiek uzņēmēti visi koki, kā arī atzīmēti atstājāmie.

Lielākajā daļā krāpšanas mēģinājumu pircējs piedāvā savu “dastotāju”, un rezultātā cirsmā tiek novērtēta atbilstoši pircēja interesēm, tas ir, tiek samazi-

nāta cirsmas krāja, kā arī koku labuma kategorija. Ja īpašums atrodas tālu no dzīves vietas, mēdz stāstīt: “..šeit ir gājis pāri karš, un visi koki pilni ar šķembām, tāpēc tāds koks nav nekā vērts”. Nākamais “klupšanas akmens” ir tad, ja dastotājs izmanto a/s “Latvijas Valsts meži” augošu koku vērtēšanas programmu, kurai ir cits izmantošanas mērķis, – atšķirībā no programmas “Mežvērtē”, kas paredzēta privāto mežu apsaimniekošanas vajadzībām. Tikai tad, kad viss ir skaidri zināms, var meklēt pircēju.

Jebkurā gadījumā nevajadzētu baidīties uzrunāt lielas mežizstrādes kompānijas ar pazīstamu vārdu; jo lielāks uzņēmums, jo lielāka ietekme uz cenas veidošanu tirgū, kā arī izdevīgāki tirgošanās nosacījumi. Nevajag justies neērti un uzskatīt savu piedāvājumu par traucēšanu, uzņēmumiem taču tas koks ir vajadzīgs. Vairumā gadījumu cena aptuveni ir līdzīga, bet pirmā pretimnācēja piedāvājumam nevajadzētu uzreiz piekrist. Uzrunājiet vismaz divus pircējus, lai var izvēlēties un salīdzināt. Svarīgs nosacījums – izvēlēties uzticamus sadarbības partnerus savu ieņēmumu veidošanai, jo skaidri saprotams, ka tur, kur ir kāda saistība ar naudu, darbojas ne tikai gaišie

spēki ar lojālu attieksmi pret cilvēkiem, bet arī tumšie spēki, kas parasti cenšas iedzīvoties ne visai godīgā veidā. Pirms līguma slēgšanas tomēr vajadzētu vērsties Ieņēmumu dienestā un noskaidrot visas juridiskās nianšes attiecībā uz nodokļiem, jo augoša meža pārdošanai ir vieni nosacījumi, bet, pārdodot apaļos kokmateriālus, – citi turklāt situācija nemitīgi mainās.

Kad izdarīta izvēle, notiek līguma slēgšana. Jebkurš līgums ir jāizlasa no sākuma līdz beigām. Parasti kādā līguma punktā, tiek runāts par samaksas saņemšanu pirms cirsmas izstrādes, jauna apliecinājuma saņemšanu nākamajā gadā, ja līguma slēgšanas gadā cirsmas izstrāde nav veikta. Nekādu “zemūdens akmeņu” šeit nav, bet “vārdu spēles” ir iespējamās. Zinot, ka no nākamā gada būs jāmaksā 10% no pirmā saņemtā lata, darījumu drīkst noslēgt jau šogad. Apliecinājumu cirtei 2010. gadā var arī izņemt 2009. gadā, kas ir par pamatu līguma slēgšanai, līdz ar to finansiālās saistības no pārdevēja puses pret valsti nevar iestāties. Tādējādi rodas zināma ekonomija. Runājiet meža lietās ar profesionāļiem, un lai Jums izdodas tirgoties un mežs palīdz izdzīvot.

Uldis Šēnbergs,
KPC Liepājas nodaļas vadītājs

ŠAJĀ NUMURĀ:

JAUNUMI

- Izmainīta kārtība un nosacījumi ES finansiālā atbalsta saņemšanai
- Novērota alkšņu veselības stāvokļa pasliktināšanās

2-3.l pp.

SAIMNIEKOJAM MEŽĀ

- Jānis Vigants: „Dzīvoju ar mīlestību pret mežu un cilvēkiem”

4-5. lpp.

AR MEŽU SIRDĪ

- Mežkopim Krišam Melderim būtu 130
- Ko taksators Dukšta Leonards domā par mežu

6-7. lpp.

NOTIKUMU MOZAĪKA

- Priežu mežaudžu atjaunošana sējot – lgaunijas pieredze
- Šķēdes meža novadā atjaunots mācību centrs „Mežmāja”

8-9. lpp.

PASAUĻĒ

- Vācijā gūtās atziņas
- Meža komunikatoru tikšanās Šveicē

10-11. lpp.

NODERĪGI PADOMI

- Kā likumdošanas izmaiņas ietekmē meža īpašuma vērtību
- Par mazvērtīgu un neproduktīvu mežaudžu nomaiņu var saņemt ES atbalstu

12-13. lpp.

MANS MEŽS

- Alksni var izmantot ārstniecībai
- Kadiķim ienākas ogas
- Iesaka medniekiem mācīties

14-15. lpp.

Turpmāk mēs arī būsime pieejami

Tāpat kā daudzām iestādēm valsts pārvaldē arī Valsts meža dienesta Konsultāciju pakalpojumu centram 2010. gada sākums saistīts ar nozīmīgām pārmaiņām, pārejot cita statusa organizācijā, t. i., atsakoties no valsts pārvaldes iestādes statusa Valsts meža dienesta sastāvā un veidojot jaunu struktūrvienību – Mežu Konsultāciju un pakalpojumu centru SIA „Latvijas lauku konsultāciju un izglītības centra” sastāvā, kura kapitāldaļu turētājs ir Zemkopības ministrija. Tas darbiniekiem saglabā zināmu neatkarību lēmumu pieņemšanā attiecībā uz klientu.

Ciešāka sadarbība ar SIA Latvijas lauku konsultāciju un izglītības centru, kura darbinieki tāpat kā KPC nodarbojas ar konsultācijām, apmācībām un pakalpojumiem lauksaimniecības jomā, varētu mūs padarīt pazīstamākus un pieejamākus zemniekiem, kuru pamatnodarbošanās ir lauksaimniecība, bet apsaimniekošanā ir arī meži.

Arī turpmāk mūsu darbinieku galvenā prioritāte būs sniegt meža īpašniekiem informāciju, konsultācijas, un mežsaimniecības pakalpojumus, kā arī organizēt apmācības saistībā ar Lauku attīstības programmas 2007.–2013. gadam mežsaimnieciskajiem atbalsta pasākumiem. Jāatzīst, ka tieši šie pakalpojumi bijuši vispieprasītākie. Turpināsim arī attīstīt un pilnveidot darbu mednieku apmācībā, bērnu un jauniešu neformālajā izglītībā par mežu, kā arī ikdienas meža apsaimniekošanas darbos – meža novērtēšanā, apsaimniekošanas plānošanā.

Lai meža īpašniekiem arī turpmāk nodrošinātu bezmaksas „obligāto minimumu” – informāciju, konsultācijas un apmācības, šo pasākumu īstenošanai plānojam piesaistīt citus finanšu līdzekļus. Līdz šim šāda rakstura pasākumus, kā arī bērnu un ģimeņu neformālo izglītību nodrošinājām par valsts dotācijas līdzekļiem.

Turpmāk Mežu KPC darbinieki apvienoti strādās desmit reģionālās nodaļās, taču darbinieki joprojām būs ērti pieejami visas valsts teritorijā, gan apmeklējot birojus, gan sazinājot izmantojot tālruni vai e-pastu.

Vēlot sniegtot un mazliet spļegus Ziemasvētkus, kas atvieglo tu ziemas meža darbus,

Raimonds Bērmanis,
KPC direktors

MAINĪJUŠĪES noteikumi ES atbalsta saņemšanai

Stājušies spēkā Ministru kabineta 06.10.2009. noteikumi Nr.1145 “Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība pasākuma “Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” īstenošanai”, kā arī Ministru kabineta 24.11.2009. noteikumi Nr.1355 “Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 6.oktobra noteikumos Nr.1145 “Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība pasākuma “Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” īstenošanai” un Ministru kabineta 13.10.2009. noteikumi Nr.1182 “Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība pasākuma “Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana” īstenošanai”.

Jaunie noteikumi paredz “nepārtraukto pieteikšanos”: dokumentu pieņemšanas kārtā tiek izsludināta bez noteikta beigu termiņa, mēnesi pirms kārtas uzsākšanas “Latvijas Vēstnesī” paziņo projektu iesniegšanas termiņa sākumu, un projektu pieteikumi tiek pieņemti, līdz sasniegts kopējais piešķirtais finansējums, bet kārtā nav īsāka par 30 dienām. Kad sasniegti 80% no kārtā pieejamā finansējuma, projektus turpina pieņemt 30 dienas, tos rindot un izvērtē atbilstoši projektu nozīmīgumam.

Projektu iesniegumu un pārējās dokumentācijas izskatīšana tagad paredzēta 3 mēnešu laikā pēc to iesniegšanas Lauku atbalsta dienestā.

Tāpat mainīts finansējuma izmaksas termiņš par paveiktajiem darbiem – tagad Lauku atbalsta dienests izmaksā atbalsta saņēmējam atbalstu par veiktajām aktivitātēm **60 darbdienu laikā** pēc VMD pārbaudes pārskata saņemšanas un atskaites iesniegšanas Lauku atbalsta dienestā (tas attiecas uz Meža ekonomiskās vērtības uzlabošanas pasākuma ietvaros iesniegtajiem projektiem).

Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana

Pasākumā “Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” tiek atbalstītas šādas aktivitātes:

- jaunuzdžu kopšana, tai skaitā nākotnes koku atzarošana;
- mazvērtīgu mežaudžu nomaiņa, tai skaitā augsnes sagatavošana stādīšanai, stādāmā materiāla iegāde, stādīšana un kopšana mežaudzes ierīkošanas gadā;
- jauni instrumenti un aprī-

kojums, kas paredzēts jaunaudžu kopšanai un mazvērtīgu mežaudžu nomaiņai, aprīkojuma un darba aizsardzības līdzekļu iegāde.

Pasākums atvēršies 04.01.2010., pieejamais publiskais finansējums noteikts **8 000 000 latu** apmērā.

Būtiskākās izmaiņas:

- Palielināts koku augstums, līdz kuram tiek atbalstīta kopšana jaunaudzēs. Jaunuzdžu kopšanu var paredzēt vienu reizi, ja koku augstums ir līdz 10 m (iepriekš bija 8 m), bet divas reizes kopšanu var paredzēt, ja koku augstums ir līdz 6 m (iepriekš – 4 m).

- Ja pastāv iespēja, ka pēc mežaudzes kopšanas varētu būt biotisku vai abiotisku faktoru izraisīti mežaudzes bojājumi, Meža apsaimniekošanas plānā var paredzēt atšķirīgus kopšanas nosacījumus.

- Kopšanu veicot, piemērojot nākotnes koku kopšanas metodus, tagad lielākais izkopjamo koku augstums ir 6–10 m (iepriekš 6–8 m). Nākotnes kokiem augšanas telpa jāatbrīvo 2 m (iepriekš 3 m) rādusā.

- Veicot mazvērtīgu mežaudžu nomaiņu, no jauna stādīto koku skaitam jābūt 80% no meža atjaunošanai minimāli noteiktā koku skaita (iepriekš 75% no izveidotās mežaudzes kopējā koku skaita).

- Meža apsaimniekošanas plānu vienā eksemplārā iesniedz saskaņošanai Valsts meža dienestā, plānam jāpievieno meža zemju plāna vai robežu plāna kopija ar iezīmētu pasākuma īstenošanas platību, netiek prasīta platības iestīgošana, uzmērīšana un skice. Skici iesniedz kopā ar pārskatu par projekta īstenošanas rezultātiem (pēc darbu veikšanas projekta īstenošanas platībām jābūt iezīmētām dabā).

Bez tam īpašnieks pats vairs nevar kopt savu jaunaudzi vai nomaiņīt mazvērtīgo audzi – **visi darbi ir jāveic caur trešo personu**. Tas nozīmē, ka, iesniedzot atskaiti, meža īpašniekam par pilnīgi visām attiecināmo izmaksu pozīcijām būs jāiesniedz darījumu un maksājumu apliecinājoši dokumenti.

Kā papildu attiecināmās izmaksas ir **iekļautas vispārējās izmaksas par MAP izstrādi un skices sagatavošanu**, kuras **nedrīkst pārsniegt 8%** no attiecināmo izmaksu summas par jaunaudžu kopšanu, mazvērtīgu mežaudžu nomaiņu un instrumentu iegādi.

Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana

Pasākuma “Lauksaimniecībā

neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošanai” ietvaros tiek atbalstīta:

- mežaudzes ieaudzēšana lauksaimniecībā neizmantojamā zemē;
- dabiski ieaugušu mežaudžu kopšana un papildināšana lauksaimniecībā neizmantojamā zemē.

Pasākums atvērts **14.12.2009.**, pieejamais publiskais finansējums – **5 000 000 latu**.

Būtiskākās izmaiņas:

- Veicot meža vai plantāciju meža ieaudzēšanu, netiek prasīta lauksaimniecības zemju transformācijas atļauja. Tomēr, ja zemes īpašnieks plāno apmežot lauksaimniecībā neizmantojamās zemes, tad jāpārlicinās, vai plānoto darbību konkrētajā teritorijā neieerobežo normatīvie akti: konkrētās pašvaldības teritorijas plānojums, aizsargājamo teritoriju aizsardzību un izmantošanu regulējošie normatīvie akti u. c.

- Papildināts pretendentu loks – tagad pasākumā var pieteikties arī pašvaldības kapitālsabiedrība, kas apsaimnieko pašvaldības īpašumā esošo zemi.

- No atbalsta svītrotā dabiski ieaugušo mežaudžu kopšana. Tagad var veikt tikai **kopšanu reizē ar papildināšanu**, ja ieaudzējamo koku sugu dabiski ieaugušo un stādīto koku skaitis mežaudzē ir lielāks par koku skaitu, kas atbilst kritiskajam šķērslaukumam, bet mazāks par minimālo, un to augstums ir līdz 11 metriem (ieskaitot). Atbalstu ieaudzētās mežaudzes kopšanai var saņemt ne ilgāk kā piecus gadus, ieskaitot mežaudzes ieaudzēšanas gadu.

Izmaiņas ieaudzēšanas nosacījumos:

- zemēs, kas nav lauksaimniecības zemes un krūmāju zemes, atbalstu saņem tikai par mežaudzes ierīkošanu (ieaudzēšanu un kopšanu ieaudzēšanas gadā);

- mainīts koku sugu īpatsvars: ja mežaudzi ieaudzē platībā, kas ir lielāka par trim hektāriem, vienas sugas koku īpatsvars **nepārsniedz 75%** no kopējā ieaudzēto koku skaita. Šo nosacījumu nepiemēro, ja saskaņā ar normatīvajiem aktiem par meža atjaunošanu attiecīgajā augšanas apstākļu tipā pieļaujama viena koku suga;

- skujkoku sugu īpatsvars no kopējā ieaudzēto koku skaita nepārsniedz 75% (iepriekš bija 80%), ieaudzējot mežaudzi ūdenstecei vai ūdenstilpes aizsargjoslā, 25 metru platumā gar ūdenstecei krastu.

Ar konsultāciju sniegšanu, projektam nepieciešamās dokumentācijas sagatavošanu un praktisko darbu veikšanu meža īpašumā var palīdzēt VMD Konsultāciju pakalpojumu centra darbinieki visos Latvijas rajonos. Detalizēta informācija pieejama www.lad.gov.lv, www.zm.gov.lv, www.kpc.gov.lv ●

Valsts Meža dienesta INFORMĀCIJA

Novērota alkšņu veselības stāvokļa pasliktināšanās

Šī gada pavasarī daudzviet Latvijā uzmanību piesaistīja neparasts skats alkšņu audzēs – skraji koku vainagi, izteikti mazas lapiņas, kas radīja iespaidu, ka būtu aizkavējusies lapu plaukšana. Taču, veģetācijas sezonai turpinoties, koku vainagu stāvoklis tā arī neuzlabojās, tādējādi izraisot jautājumu – kas ir cēlonis šādai situācijai?

Ievāktā informācija liecina, ka alkšņu veselības problēmas, līdzīgi kā tas ir ozoliem un ošiem, ir mežsaimnieku uzmanības lokā arī Eiropā. Pirmo reizi nezināmā alkšņu slimība tika novērota Lielbritānijā 1993. gadā, noskaidrojās, ka to izraisa *Phytophthora* ģints sēne *Phytophthora alni*. Šis patogēns ir ļoti agresīvs. Vairāku gadu garumā slimība progresē un var izraisīt lielu koku mirstību (pat 50 un vairāk procentu). Pašreiz šīs sēnes atrašanās apstiprināta vairāk nekā 10 Eiropas valstīs, tai skaitā kaimiņvalstīs – Lietuvā un Zviedrijā. Sēne ir specifiska parādība tikai alkšņiem, un, kaut gan par uzņēmīgāko tiek uzskatīts melnalksnis, tā apdraud gandrīz visas Eiropas alkšņu sugas.

Foto: Elīna Brice

Galvenās slimības pazīmes ir skrajās, maza izmēra lapas, kas priekšlaicīgi nodzeltē un nobirst, nokaltuši zari un zariņi, liela čiekuriņu raža, uz stumbrā tumši plankumi ar darvveidīgiem izdalījumiem. Pārgriežot "darvas plankumus", var redzēt nekrotiskos audus – no sarkanīgas krāsas līdz tumšbrūnai, kas stipri kontrastē ar veselajiem krēmkrāsas audiem. Vainaga stāvokļa pasliktināšanās

Foto: Elīna Brice

vai darvainie plankumi vieni var būt arī citu bojājumu faktoru izraisītas pazīmes, taču abi simptomi kopā diezgan droši norāda uz *Phytophthora* ģints sēņu izraisītu stumbrā pamatnes nekrozi.

Lai gan slimās audzes lielākoties novērotas upju krastos un applūstošās vietās, ko varētu izskaidrot ar sēnes ģintij raksturīgo zoosporu izplatīšanos ūdens vidē, bieži vien tās sastopamas arī tālu no ūdensobjektiem. Tādējādi, lai gan pastāv dažādas hipotēzes par slimības izplatīšanos, to veicinošie faktori un inficēšanās mehānismi (caur sīkajām saknītēm, sakņu kakla brūcēm vai tml.) vēl tiek intensīvi pētīti. Pašreiz nav atrasti arī efektīvi slimības apkarošanas līdzekļi. Inficēto koku nociršana nav efektīva, jo infekcija līdz ar sīkajām saknītēm saglabājas apkārtējā augsnē, bet iedarbīgu sistēmisko fungicīdu lietošana nav nepiemērota tiešā tuvumā esošo ūdenstilpju piesārņošanas riska dēļ.

Lai gan alkšņu ekonomiskā nozīmība, iespējams, nav pārāk liela, toties vispārārtā tā ekoloģiskā nozīme upju krastmalu un citās mitru vietu ekosistēmās, tāpēc to veselības novērošanai un izpētei pašreiz tiek pievērsta liela uzmanība. Šogad, pamanot alkšņu audžu veselības stāvokļa pasliktināšanos arī Latvijā un konstatējot slimības raksturīgās pazīmes, Valsts meža dienests sadarbībā ar Valsts augu aizsardzības dienestu (VAAD) ievāca paraugus no bojātām alkšņu audzēm un, iesaistot arī ārvalstu laboratorijas un speciālistus, mēģināja noskaidrot, vai agresīvā alkšņu slimība nonākusi arī Latvijā. Pirmie analīžu rezultāti par baltalkšņu audzi Tukumā rajonā uzrādīja nevis gaidīto *Phytophthora alni*, bet mazāk

agresīvu sugu *P. citricola*, kuras saistība ar alkšņu bojāeju nav pierādīta. Savā ziņā tas iepriecina, taču, ņemot vērā komplikēto patogēna izdalīšanas metodiku, to, ka pētījumam izmantots tikai vienas audzes materiāls, kā arī slimības izteiktās vizuālās pazīmes uz kokiem, iespējams, ka, turpinot pētījumus, tiks atrasti arī citi, nopietnāki patogēni. Nākamā gada rudenī plānots savākt paraugus no vairākām alkšņu audzēm, lai varētu diagnosticēt slimības izraisītāju.

Tukumā rajonā kādā baltalkšņu audzē tika ievākti gan mizas paraugi no brūcēm koku stumbros, gan augsne un saknes. Turpmākā paraugu testēšana notika VAAD Nacionālajā

fitosanitārajā laboratorijā, kur izdevās izdalīt *Phytophthora* ģints sēni, kuru līdz sugai noteica *Laboratoire National de la Protection des Végétaux (LNPV)* Malzevillē Francijā. *P. citricola* tika izolēta no augsnes, sakņu un ūdens maisījuma, ievietojot tajā uzņēmīgas rododendru šķirnes lapu. Tieša izdalīšana no mizām nebija sekmīga. Jāatzīmē, ka, lai apzinātu *Phytophthora* ģints sēņu izplatību un sastopamību alkšņu audzēs, nepieciešams ievērojami lielāks paraugu apjoms, jo šīs ģints sēnes uzskatāmas par grūti izolējamām.

Jāpiezīmē, ka pēdējā desmitgadē pasaulē aizvien biežāk tiek atklāta kokaugu slimību saistība ar dažādu *Phytophthora* sēņu sugu klātbūtni. Arī par vienu no ozolu masveida slimības iemesliem tiek minēta inficēšanās ar *Phytophthora* sēnēm. Nākotnē tiek prognozēta šo un citu slimību pastiprināta izplatība saistībā klimata pārmaiņām, kas šķiet tik tālas.

Ieva Zadeika,
VMD Meža un vides
aizsardzības daļas
Meža veselības sektora vadītāja

Par 17 mežniecībām mazāk

Turpinoties strukturālajām izmaiņām, ar 2009. gada 1. decembri Valsts meža dienestā būs 77 mežniecības 94 mežniecību (uz 01.11.2009.) vietā. Šajā reizē izmaiņas skar Dienvidlatgales, Sēlijas, Ziemeļaustrumu un Ziemeļkurzemes virsmežniecības un Rīgas reģionālo virsmežniecību.

Tas, ka mainās mežniecību uzraugāmās teritorijas un samazinās mežniecību skaits, nenozīmēs, ka meža īpašniekiem turpmāk nebūs iespējams saņemt pakalpojumus. Daļai meža īpašnieku būs cita pakalpojuma saņemšanas vieta.

Pilnais Valsts meža dienesta virsmežniecību, mežniecību un uzraugāmo teritoriju saraksts atrodams Valsts meža dienesta mājas lapas www.vmd.gov.lv sadaļā "Kontakti"

Meža īpašnieki var apsviekt savu mežsargu

Valsts meža dienests lepojas, ka 17. novembrī zemkopības ministrs Jānis Dūkļavs Valsts meža dienesta mežsargam Ainaram Ansonam Valsts svētkiem veltītajā svinīgajā pasākumā pasniedza Zemkopības ministrijas medaļu "Par centību".

Ainars Ansons ir Dienvidkurzemes virsmežniecības Sakas mežniecības Labraga apgaitas mežsargs.

Daudzi tās puses meža īpašnieki noteikti pazīst savu mežsargu. Tiem meža īpašniekiem, kuru mežsargs atrodas Labraga apgaitā, ir paveicies, jo mežsargs ar lielu atbildības sajūtu izturas pret meža atjaunošanas uzdevumiem un kopšanas pasākumu veikšanu privāto apsaimniekotāju mežos, spējot veiksmīgi spējot motivēt meža īpašniekus.

Šajā reizē medaļu saņēma arī visiem meža darbiniekiem ļabi zinām cilvēks – ZM Meža departamenta direktors Arvids Ozols.

Akreditēta Meža sēkļu kontroles laboratorija

Valsts meža dienesta Meža pētīšanas stacijas Meža sēkļu kontroles laboratoriju ir akreditējis Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs meža koku un krūmu sēkļu bioloģiskās un bioķīmiskās testēšanas jomā 4 metodēs. Laboratorijā ir izstrādāta un ieviesta kvalitātes vadības sistēma saskaņā ar starptautiskā standarta LVS EN ISO/IEC 17025:2005 prasībām.

Akreditācija nozīmē, ka Meža sēkļu kontroles laboratorijā veiktās sēkļu bioloģiskās un bioķīmiskās testēšanas rezultāti tiek atzīti arī citās valstīs un akceptēti starptautiskā savstarpējā testēšanā.

Mežs un cilvēki IR MANA SIRDSLIETA

Sapņoja kļūt par mežkopi

Jānis Vīgants draugos ar mežu ir jau kopš bērnības. Baltā bērzu birze pie vecāku mājām, ganu gaitas meža pļaviņā – un nemanot sirds jau piederēja mežam. Pabeidzis pamatskolu, Jānis bija iecerējis turpināt mācības Aizupes meža tehnikumā, taču ģimenes materiālo apstāļu dēļ tas nebija iespējams, jo Aizupē uzņēma tikai ar vidusskolas izglītību. Kaut arī sapnis par mežkopja profesiju ir palicis nepiepildīts, mežkopība ir kļuvusi par sirdslietu. Neraugoties uz dažādiem dzīves pavērsieniem, mežam Jāņa dzīvē vienmēr bijusi īpaša vieta. Pieredze meža kopšanā un atjaunošanā tika gūta, kopjot kolhoza, vēlāk – Sidrabenes pagasta mežus. 1992. gadā tika nodibināta zemnieku saimniecība un īpašumā iegādāti 37 ha meža. Šobrīd Jānis savā ģimenes īpašumā apsaimnieko vairāk nekā 400 hektāru meža; viņš mežu stāda, kopj un ar lepnumu dēvē par “Latvijas zaļo zeltu šodien un nākotnē”. Arī Jāņa Vīganta dēls Jānis ir draugos ar mežu, mācās Ogres meža tehnikumā, mežkopības specialitātē, un nolēmis turpināt studijas Latvijas Lauksaimniecības universitātes Meža fakultātē.

Jānis Vīgants uzskata, ka “galvenais ir, saprātīgi apsaimniekojot mežu, radīt priekšnoteikumus nākamajām paaudzēm, lai saglabātu dabas daudzveidību, vairotu, koptu un veidotu kvalitatīvas mežaudzes, apmežotu lauksaimniecībā neizmantojamās zemes”.

Saimnieko godprātīgi

Sidrabenes pagastā, tiekoties ar privātā meža īpašniekiem, biju patīkami pārsteigta par interesi un zināšanām meža apsaimniekošanā. Iedzīvotāji stāstīja, ka pagasta padomes priekšsēdētājs ir fanātisks mežkopis, neliedz padomu un palīdzību pagasta un īpašnieku mežu apsaimniekošanā. Jānis Vīgants ir pierādījis, ka viņš ir godprātīgs meža saimnieks, kurš savos īpašumos Sidrabenes pusē saprātīgi izmanto

Jānis Vīgants ir meža īpašnieks, kurš Jelgavas rajona Sidrabenes pagastā apsaimnieko vairāk nekā 400 hektāru meža. Dzimis un uzaudzis Jelgavas rajona Jaunsvirlaukas pagastā, lauksaimnieku piecu bērnu ģimenē. Beidzis Staļģenes pamatskolu, Saulaines lauksaimniecības tehnikumu, Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas Agronomijas fakultāti. Strādājis par agronomu, kolhoza priekšsēdētāju, Sidrabenes pagasta padomes priekšsēdētāju. Pēc novadu izveidošanas strādā par Ozolnieku novada domes priekšsēdētāja vietnieku.

koksnes resursus un uzskata par pienākumu meža atjaunošanu un kopšanu, kā arī, ņemot vērā zemes racionālas izmantošanas iespējas, apmežo lauksaimniecībā neizmantojās zemes. Pieredze lauksaimniecības zemju apmežošanā ir jau no kolhoza laikiem, kad apmežoja nelielas lauku platības, par ko tika saņemts rājiens no rajona vadības.

Jānis Vīgants Salgales pamatskolas bērniem stāsta par mežu

Mežu Jānis uzskata par drošāko un ienesīgāko “banku”, kurā noguldījumi (stādīšana, kopšana) ir mantojums nākamajai paaudzei. Ik gadu tiek plānoti nelieli ciršanas apjomi un veidotas rezerves. Kopjot un izstrādājot mežus, tiek ievēroti dabas aizsardzības noteikumi.

Mežizstrādē, meža stādīšanā un kopšanā piedalās un darbus vada abi Jāņi (tēvs un dēls), talkā aicinot vietējos meža darbu lietpratējus. Paveiktā kvalitāte ir galvenais darba rādītājs. Visi izcirtumi tiek apmežoti savlaicīgi, ar augšanas apstākļiem atbilstošu koku sugu sertificētu stādāmo materiālu. Dabiskai atjaunošanai platības netiek atstātas.

Praktiskā pieredze un gūtās atziņas

Daudzo gadu praktiskā darba pieredze palīdz sekmīgi plānot veicamos darbus, pieņemt ekonomiski pamatotus lēmumus. Par mežu, tā ekoloģisko un ekonomisko vērtību, audzēšanu un izmantošanu, par ainavas saglabāšanu un izlases cirtēm, par visu kas notiek mežā, Jānim ir savs viedoklis un vērtējums. Gadās, ka Jānis nav vienisprātis ar tehu likumiem un uzskata, ka atsevišķos gadījumos tie nav pietiekami elastīgi un neļauj privātā meža īpašniekam ekonomiski un radoši saimniekot.

Lai apsaimniekotu meža īpašumus, nepieciešamas aizvien jaunas zināšanas. Tās saimnieks iegūst, piedaloties semināros, daloties pieredzē ar citiem meža īpašniekiem un jautājot pēc padoma vietējā mežniecībā un Konsultāciju pakalpojumu centrā. Jānis aktīvi piedalās Valsts meža dienesta Konsultāciju pakalpojumu centra rīkotajos semināros par privāto mežu apsaimniekošanu, kā demonstrējumu platības piedāvājot savā īpašumā mākslīgi atjaunotās un koptās jaunaudzes un lauksaimniecībā neizmantojamās zemēs ieaudzētās mežaudzes.

Bērniem ar milestību stāsta par mežu

Jāņa īpašumā esošie meži ir brīvi pieejami iedzīvotājiem atpūtai, sēņošanai un ogošanai. Īpašumā izveidotas arī atpūtas un ugunsкура vietas. Vienā no tām novembra sākumā notika pasākums Salgales pamatskolas 1.–4. klašu skolēniem. Jānis bērniem stāstīja par ziemā veicamajiem meža darbiem, kā arī par to, ka burtņicas (papīru) un zīmuļus ražo no koksnes. Jānis ir gaidīts viesis Salgales un Staļģenes pamatskolās. Pavasaros viņš kopā ar bērniem stāda mežu, rudenī aicina pārgājienā savā mežā. Skolotāji stāsta, ka bērniem šādi tiek dota iespēja iepazīt un izzināt mežu.

Turpinājums 5. lpp.

Turpinājums no 6. lpp.

1997.gadā stādītie bērzi krietni paaugušies

Jānis Vigants var būt gandarīts par iestādītajām un koptajām priežu un egļu jaunaudzēm,

par priežu un bērzu audzēm nabadzīgajās smiltīs augsnēs, kuras netiek izmantotas lauksaimnie-

J.Vigants un A.Alksne priecājas par izaudzētām jaunaudzēm

ciskajā ražošanā. Ar savu darbu viņš ir pierādījis, ka, saprātīgi saimniekojot un domājot par

nākamajām paaudzēm, var ne tikai saglabāt un saudzēt mežu, bet arī vairojot tā vērtību.

Alda Alksne,
KPC Jelgavas nodaļas vadītāja

Kā sākumā darīsim, tā vēlāk būs

Dabā un arī mežā iestāties ziemas miers un klusums. Mežs izsenis ir glābis cilvēkus, dodot tiem iztiku, mitekli, siltumu un patvērumu. Ne mazāk svarīgs ir miers un pozitīvas emocijas, ko gūstam, uzturoties un strādājot mežā. Arī šobrīd mežs mums ir kā labs draugs, kas izpalīdz, tāpēc svarīgas ir rūpes par to.

Gada sākumā svarīgi saplānot veicamos darbus un paredzēt laiku un līdzekļus to īstenošanai. Noteikti vajadzētu apskot savu meža īpašumu. Ja tajā ir vēl kāda kopjama jaunaudze, vajadzētu izmantot iespēju un pretendēt uz ES finansiālu atbalstu. Šobrīd ir mainīti nosacījumi jaunaudžu kopšanai, tos vajadzētu izpētīt.

Ja jūsu īpašumā ir lauksaimniecībā neizmantota zeme, kuru vēlaties apmežot vai kurā izkopt dabisko apaugumu, šis ir īstais brīdis, lai to darītu. Šim nolūkam varat saņemt finansiālu atbalstu. Ja jums nepieciešama plašāka informācija vai padoms, noteikti varat vērsties VMD konsultāciju pakalpojumu centra nodaļās vai mežniecībās. Zinoši meža speciālisti jums noteikti palīdzēs.

Ziema ir arī meža izstrādes darbu labākais laiks. Apskejojot mežu, noteikti atradīsiet kādu

kopjamu audzīti. Pārbaudiet vai kādā egļu audzē nav ieviesies egļu astoņzobu mizgrauzis. Šobrīd ir īstais laiks audžu izkopšanai. Tur sanāks gan malca, gan, iespējams, kāds būvkok. Tiem saimniekiem, kas uzsākuši vai turpina lielākus meža ciršanas darbus – cērt kailcirtes, jau tagad vajadzētu plānot izcirtumu atjaunošanu. Vislabāk jau tagad vienoties par augsnes sagatavošanu un stādu iegādi.

Ziema ir grūts laiks meža dzīvniekiem, jo barību iegūt ir daudz grūtāk nekā vasarā. Nereti barības iegūšanai tiek izraudzītas jaunaudzes. Tāpēc svarīgi tās regulāri apskot, īpaši skuju koku jaunaudzes, līdz pat pavasarim, kad postījumi atsākas. Ziemā jāpieskata arī savi četrkājainie draugi, kas šad

taid var aiziet brīvsvoli un nodarīt pāri kādam meža dzīvniekam.

Nedrīkst aizmirst, ka līdz 1. februārim mežniecībās jāiesniedz pārskats par visiem iepriekšējā gadā veiktajiem mežsaimnieciskajiem darbiem. Lai to izdarītu, nav obligāti jābrauc uz mežniecību, pārskatu var nosūtīt arī pa pastu. Veidlapu var atrast VMD mājas lapas www.vmd.gov.lv sadaļā "Meža īpašniekiem". Ja tomēr esat nolēmis doties uz mežniecību, pirms tam labāk noskaidrot, vai mežniecība vēl atrodama iepriekšējā vietā. Diemžēl tā sauktā "griešana" ir skārusi arī Valsts meža dienestu un mežniecības. Jaunās mežniecību adreses un tās apkalpojamās pagastus var noskaidrot tajā

pašā mājas lapas sadaļā "Kontakti".

Mežs ir jūsu bagātība, kurš sākumā jākopj un jālolo kā mazs bērns. Tāpēc vietā ir teiciens: "Kā sākumā darīsim, tā vēlāk būs." Mežs ir milzīga bagātība gan mums visiem, gan ikvienam no mums, tāpēc novērtēsim, saudzēsim un kopsim to. Palīdzēsim cits citam grūtos brīžos un dalīsimies priekos. Jaunajā gadā novēlu, lai jums veiksmē, veselība un dzīvesprieks!

Ar cieņu,
Sarmīte Grundšteine,
"Čiekura" redaktore

V.Čikūca zīmējumi

Kriša Meldera vārds ir pazīstams gandrīz ikvienam mežkopim. "Ievērojams mežkopis Krišs Melderis (1880–1942) – administrators un zinātnieks, Dr.h.c., dažiem toreiz šķita skarbs un kategorisks, taču patiesībā bija cilvēks ar jūtīgu un dzejisku dvēseli. Ikdienas sarunās to nojaust nevarēja. Atklāties rakstveidā viņam bija vieglāk." Tā grāmatas "Meža vakari" autoru K. Melderi raksturo Miervaldis Bušs.

K. Melderis Meža departamenta direktora amatā 1922. – 1928. gadam

Īsa biogrāfija

Krišs Melderis dzimis 1880. gada 19. februārī Bikstu pagasta Ģērmaņos. Pēc vietējās pagastskolas un Jelgavas reālskolas beigšanas, studējis Pēterpils Mežu institūtā un ar izcilām sekmēm to absolvējis 1908. gadā. Meldera talantu ievērojis viens no krievu mežzinātnes pamatlicējiem – profesors Morozovs – un jau studiju laikā iesaistījies viņu zinātniskā darbā. Melderis to turpinājis arī pēc institūta absolvēšanas.

Meldera zinātniskā darbība saistīta ar mežu tipoloģisko klasifikāciju, viņš skaidrojās ives izplatību un bioloģiju, pētījis meža dabisko atjaunošanos un citus procesus mežā. Viena no svarīgākajām tēmām bija veltīta egļu

KRIŠAM MELDERIM – 130

"Mežā nav pretrunu, kādām piesātināta mūsu dzīve, nav riteņa, kas griežas pretējā virzienā, tur ir cēla harmonija kā zvaigžņu gaitās, un šī saskaņotība un lietderīgā sadarbība ir meža kā dzīva organisma spēka un sekmju noslēpums." (Krišs Melderis)

mūķenes apkarošanai, jo 1910–1913. gadā šis bīstamais kaitēklis bija savairojies plašā Eiropas teritorijā, arī Dienvidkurzemē.

No 1914. gada Melderis strādājis par mežzini Krievijā, bet 1921. gadā atgriezies Latvijā ar vispusīgā darbībā iegūtu pieredzi un plašām zināšanām. Daba viņam bija devusi labas organizatora spējas un stingru raksturu. Šīs īpašības nodereja Meža departamenta izveidošanā un mežsaimniecības nostiprināšanā Latvijā. Krišs Melderis Meža departamenta direktora amatā strādāja no 1922. līdz 1928. gadam. Pēc tam viņu iecēla par jaundibinātās Mežu pētišanas stacijas vadītāju. No 1921. līdz 1924. gadam Krišs Melderis bijis arī Latvijas Universitātes Lauksaimniecības fakultātes docents

jot sējamo lāpstu, kas iesaukta Meldera vārdā.

1939. gadā iznāk zinātniskās darbības apkopojums – grāmata "Mācība par mežu", kurā plaši aprakstītas arī citu zemju zinātnieku atziņas.

Visaugstāko novērtējumu plašā sabiedrībā ieguvusi grāmata "Meža vakari". Vienkāršā stāstijumā autors izskaidro meža uzbūvi, vērtību un saistību ar daudzām citām nozarēm. Grāmatā jūtama emocijām bagāta cilvēka izpratne un spēja gūt mierinājumu dabā un mežā. Pirmo reizi grāmata iznāca 1932., bet otro – 1936. gadā autora izdevumā. Latvijas Meža darbinieku biedrība "Meža vakarus" ar M. Buša fotoattēliem izdeva trešo reizi – 1996. gadā.

Krišs Melderis ir bijis arī filozofs un daudz domājis par to,

riods Meldera pētījumiem devis atstiprinājumu vai noliegumu.

Krišs Melderis kā cilvēks

Krišs Melderis nebija vienkāršs cilvēks. Kad 1922. gadā Melderis tika iecelts par departamenta direktoru, Latvijas meži bija ļoti nolaisti, mežu resorā smagi kļūboja disciplīna. Lai mežu nozari savestu kārtībā, bija nepieciešams stingrs un prasīgs vadītājs. Par tādu kļuva K. Melderis. Viņš necieta paviršību, nekārtību un nolaidību, bija nepiekāpīgs prasībās pret sevi un padotajiem. Diemžēl tā laika Latvijas vadošajiem mežkopjiem ne visai patika Meldera vadības metodes.

Strādājot par pasniedzēju Latvijas Universitātē, lekcijās viņš galveno vērību veltīja meža dzīvei, asi kritizēja nepareizu cilvēka

un lasījis lekcijas Mežkopības nodaļas studentiem.

Sekmīgo darbību pārtrauca smaga slimība, un no 1934. gada līdz mūža beigām Melderis vadījis dienas mājās Priedainē. 1940. gadā viņu ievēlēja par Latvijas Universitātes goda doktoru. Dzīves gaitas noslēgušās 1942. gada 11. februārī. Apbedīts Rīgā I Meža kapos.

Krišs Melderis – daudz publikāciju autors

Krišs Melderis publicējis presē daudzus rakstus par meža ekonomikas un pārvaldes jautājumiem, privāto mežu apsaimniekošanu, medniecību, iztīrājis eksperimentos iegūtos rezultātus. Meža atjaunošanai ieteikta jauna sēšanas metode, izmanto-

K. Melderis muzicē kopā ar profesoru Morozovu

kas ir laime un kā pie tās nonākt. Gūtās atziņas lasāmas viņa darbā "Miers un laime".

Kriša Meldera publicēto darbu sarakstā atrodami pētījumi, kuru rezultāti nodereju arī mūsdienu mežsaimniecības darbiniekiem, jo vairāk tādēļ, ka garais laika pe-

iejaukšanos tajā. Melderis centās izaudzināt mežkopjus, kas visu savu sirdi spētu atdot mežam. Diemžēl ne vienmēr LU sagatavotie mežkopji bija uzdevumu augstumos, un K. Melderim nācās secināt, ka mežkopības

Turpinājums 7. lpp.

Turpinājums no 6. lpp.

nodaļu beigušie ir vairāk kungi nekā mežkopji. Lielu vērību K. Melderis veltīja dabas aizsardzības problēmai, cinījās pret nelikumīgu mežu izciršanu, kā arī rūpējās par parku saglabāšanu.

spējams mežsaimniecību pacelt pietiekami augstā līmenī. Bet, būdams departamenta direktors, viņš cinījās par savu darbinieku materiālā stāvokļa uzlabošanu. Melderis tika uzskatīts par vienu no labākajiem mežu speciālis-

K. Melderis medībās kopā ar aktieriem 1927. gadā Elejā

Nesaskaņu dēļ K. Melderis bija spiests no LU aiziet.

K. Melderis bija nesaudzīgs pret paviršībām un daudz meža sardzes darbinieki par to tika sodīti. Viņš uzskatīja, ka tikai tādā veidā ir ie-

tiem, un Mežu departamentu arī kaimiņvalstīs atzina par priekšzīmīgi organizētu. Visaugstāko atzinību – Goda doktora nosaukumu – K. Melderis saņēma tikai tad, kad slimība viņu bija jau piesaistījusi pie gultas.

Pēc visa savas darbības laikā pārdzīvotā viņš būtu varējis kļūt par neapmierinātu īgnu, pat ļaunu cilvēku, bet bija noticis pretējais. Pēc viņa meitas Elzas teiktā, pat grūtākajos slimības gados viņā valdīja miers un laipnība, nekādas kurnēšanas un pārmetumu liktenim, nekādas kāres pēc mantas un goda. Kā viņš to spēja? Atbilde meklējama grāmatā "Miers un laime". Tajā K. Melderis raksta: "Lai es būtu priekšnoteikums ir miers. Lai baudītu

laimi, jāiegūst dvēseles miers. Laime nenāk no ārienes. To nevar dot nekādi tehnikas sasniegumi un kulturālās ērtības. Tā meklējama un atrodamā cilvēka paša dvēselē."

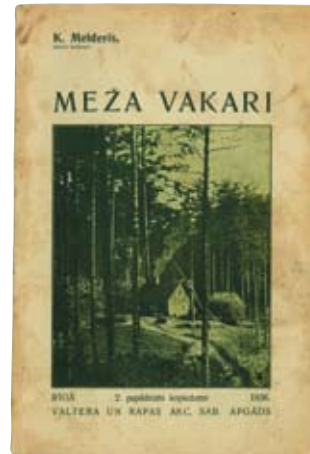
"Tēlojumos "Meža vakari" K. Melderis sirsniģi un atklāti runā no dvēseles uz dvēseli, mēģinādam attīrīt no vulgārās dzīves sārņiem to pasaules izpratni, kas, seklāk vai dziļāk slēpta, mīl katrā latvietī. Šī grāmata bija vajadzīga toreiz – trīsdesmitajos gados, un vajadzīga arī tagad," – tā par K. Melderi rakstījis M. Bušs.

Turpinot M. Buša domu, šķiet, ka arī tagad ir pienācis laiks atkal pārļapot grāmatu, kas šobrīd liekas tikpat aktuāla.

Jācer, ka izcilā mežkopja 130. gadadiena rosinās organizēt pasākumus, kuros mežkopji iepazīs Melderā veikumu, bet plašākai sabiedrībai izdevniecība "V elements" gatavojas laist klajā "Meža vakaru" atkārtotu izdevumu.

Raksta sagatavošanai izmantots izdevuma "Meža Dzīve" 2/94 publikācijas.

Aija Zviedre,
mežkope

Pa gadiem daudz kas ir mainījies

L. Dukšta 50-tajos gados meža dienesta darbinieku formā

Pieturzīmes

Dukšta Leonardas dzimis 1920. gadā Pasienē, Ludzas rajonā. Tur arī pabeidzis 6 klašu poļu pamatskolu, 1938. gadā absolvējis Rēzeknes Valsts poļu pamatskolu. Pēc tam, 1941. gadā viņš pabeidza telegrāfistu kursus un sāka strādāt par telegrāfistu Krustpils sakaru nodaļā. 1941. gada 26. jūnijā Hitlera armija ieņēma Krustpili. No 1942. līdz 1945. gadam Leonardas Dukšta atradās spaidu darbos Vācijā. Viņš pārzināja vācu, poļu, latviešu un krievu valodu. Pateicoties valodu zināšanām, tika norīkots Vā-

cijas mērniecības privātfirmā par strādnieku. Tur Leonardas ieguva zināšanas lauku uzmērīšanas darbos ar teodolītu un nivelieri. No 1945. gada maija līdz septembrim viņš dienēja Sarkanās armijas strēlnieku rezerves pulkā, bet no 1945. gada septembra līdz 1946. gada jūlijam atradās filtrācijas nometnēs Harkovā un Rīgā. Lēģeru "skola" iemācīja psiholoģiju. Vēlāk viņš strādāja par skolotāju Ludzas rajona Baltiņu pamatskolā. Iestājās Latvijas Lauksaimniecības akadēmijā un 1952. gadā absolvēja Mežsaimniecības fakultāti, izstrādājis diplomdarbu par tēmu "Lapeglu audzes Ziemeļvidzemē". Pēc tam Leonardas Dukšta strādājis meža nozarē par mežsargu, mežzinu un meža taksatoru. Mežkopis stāsta: "Agrāk taksējām lielos nogabalos, sākot no 1 ha, dienā pieredzējis taksators varēja notaksēt līdz 60 ha. Taksatoru pārbaudēm ierīkoja speciālus parauglaukus, kuros uzmērīja katru koku atsevišķi, lai varētu iegūt pēc iespēja precīzākus taksācijas rādītājus un salīdzināt ar taksatoru acumēra taksācijas rādītājiem."

Leonards Dukšta ir viens no daudzajiem pensionētajiem mežkopjiem, kuram ir savs skatījums un vērtējums par šobrīd notiekošo.

Daba necieš tukšumu

Par to, kā mainījusies attieksme pret mežu kā vērtību, šobrīd L. Dukštam ir savs viedoklis: "Mežs ir mūsu zaļais zelts. Pati svarīgākā ir meža ekoloģiskā vērtība, jo tā veido un regulē klimatu. Par to nedrīkstam aizmirst. Tagad mež-

L. Dukšta pie Bukmuižas mežniecības, kur kādreiz strādājis

saimniecībā vajag milzīgu peļņu. Visai mežsaimniecībai nav sāta sajūtas. Mums visu vajag ātri, lēti un tūlīt."

Salīdzinājumā ar agrākajiem laikiem daudz kas ir mainījies.

Ilgus gadus strādājot meža nozarē, L. Dukštam ir savas domas par to, kādam jābūt meža darbiniekam: "Ulmaņa laikā mežsargam bija jābūt arī aizsargam. Aizsargi bija bruņojušies ar angļu šautenēm "Rozenfields". Laiki bija stingri, tāpēc arī mežu nezaga. Mežzinim jābūt autoritātei un reizē arī cilvēcīgam. Lai iegūtu autoritāti, jābūt kulturālam, pieklājīgam, taktiskam un jāspēj organizēt darbus."

L. Dukšta gadu gaitā guvis arī atziņas par lauksaimniecībā neizmantojamām zemēm un to apmežošanu: "Agrāk apmežoja nederīgas zemes, smiltājus, uzkalnus, nelielas platības. Augsni sagatavoja rokām, ar kapli vai, arot ar zirgu. Stādījumu kopšanu veica, ar izkapti vai raukli plaujot zāli, atvases, nevēlamās sugas. Jaunaudžu aizsardzībai apzieda priežu galotnes. "Nebendi nas benbi las – nebendi nas bendi las." (poļu val. – Nebija mūsu, bija mežs – nebūs mūsu, būs mežs). Mežs ir agresīvs – lauksaimniecības zemi neapstrādājot, tā apmežojas, mežs to pārņem savās rokās. Daba necieš tukšumu."

Edgars Sušinskis,
KPC Krāslavas nodaļas mežsaim

Priežu mežaudžu atjaunošana sējot – Igaunijas pieredze

Septembra vidū LVMI "Silava" Meža atjaunošanas un ieaudzēšanas nodaļas darbinieki Kaspars Liepiņš un Dagnija Lazdiņa devās uz Igauniju, lai iepazītos ar kaimiņu praksi meža atjaunošanā. Pieredzes apmaiņas brauciens bija plānots, lai Izglītības un Zinātnes ministrijas finansētā projekta "Mežsaimnieciskie un ekonomiskie kritēriji diskretās darbības mehanizētās stādīšanas un sēšanas tehnoloģiju pielietošanai meža atjaunošanā" ietvaros novērtētu priedes mehanizētās sēšanas pieredzi Igaunijā.

Igaunijā mūs laipni uzņēma valsts mežsaimniekojošā uzņēmuma RMK meža atjaunošanas speciālists Urmass Rots un šā paša uzņēmuma dienvidaustrumu reģiona mežkopības speciālists Indreks Karolins. Igaunū kolēģi bija noorganizējuši ekskursiju pa Dienvidigaunijas mežiem, un tās laikā tika aplūkotas dažāda vecuma un ar dažādām metodēm atjaunotas priežu jaunaudzes. Lai gan mūs galvenokārt interesēja priežu jaunaudzes, kas atjaunotas mehanizēti ar sējmašīnu (viens izmēģinājuma objekts ar šādu agregātu šopavas ar ierīkots arī Latvijā – SIA "Rīgas meži" Juglas mežniecībā), tomēr ar lielu interesi aplūkojām arī objektus, kuros priede sēta ar rokām. Piedāvājam lasītājiem nelielu ieskatu redzētajā, kā arī savas pārdomas par priedes sēšanas kā meža atjaunošanas veida perspektīvu Latvijā.

Igaunijā priedes sēšanu nav pārtraukuši

Igaunū mežsaimnieki priedes sēšanu nav pārtraukuši un joprojām to praktizē plašos apjomos. Dienvidigaunijā priežu mežaudzes tiek atjaunotas galvenokārt tikai sējot, stādīšanai atstāj vienīgi auglīgākos meža tipus. Nu jau aptuveni piecus gadus priedes sēšanai Igaunijā, līdzīgi kā Skandināvijas valstīs, lieto mehanizētās sēšanas agregātus. Sējmašīna (visbiežāk tiek lietots Skandināvu kompānijas Bräcke sēšanas agregāts) tiek uzmontēta uz augsnes apstrādes tehnikas – meža frēzes vai kupicotāja. Sēšana notiek pavasarī – reizē ar augsnes apstrādi. Šī metode ir salīdzinoši lēta un

efektīva. Meža mehanizētajai sēšanai uzņēmums RMK izmanto gan savu tehniku, gan pārņemto pakalpojumu no citiem uzņēmumiem. Mehanizētās sēšanas izmaksas Igaunijā neesot lielākas kā vienkāršai augsnes apstrādei – aptuveni Ls 70 par hektāru. Sēklu patēriņš – 300 gramu uz hektāra. Šādā veidā sēto jaunaudžu kvalitāte ir ļoti laba – par to arī mēs varējām pārliecināties, aplūkojot vairākus objektus. Papildus sējumam parasti visās vietās ir vērojama arī dabiskā priedes atjaunošanas.

Liela daļa priežu sējumu Igaunijā tiek ierīkoti ar visvienkāršāko metodi – sagatavotā augsne iebirdina sēklas un piemin ar kāju. Par šīs vienkāršās un arī pie mums vēl nesen lietotās metodes efektivitāti varējām uzskatāmi pārliecināties, apskatot vairākas lieliskas kvalitātes dažāda vecuma jaunaudzes. Sēklu patēriņš, sējot ar rokām – 500 gramu uz hektāra. Kvalificēts strādnieks dienā apsēj hektāru, un darbaspēka izmaksas šīs platības apsēšanai ir Ls 28.

Sēt varētu arī privātajos mežos

Interesanti, ka par labāko un ekonomiski efektīvāko augsnes sagatavošanas agregātu igauņu kolēģi vienprātīgi atzina pašu mājās konstruētu un uz Baltkrievijā ražota lauksaimniecības traktora bāzes uzmontētu kupicotāju, kura prototips savulaik noskatīts... Latvijā! Nelielais degvielas patēriņš, mazās eksploatacijas izmaksas un traktora vienkāršā pārvietošana no cirsmas uz cirsmu (nav nepieciešams treileris) ir faktori, kas šā traktora darbu padara ekonomiski daudz izdevīgāku salīdzinājumā ar, piemēram, diskveida meža frēzi, kura tiek montēta uz

Mehanizētās sēšanas eksperimenta ierīkošanas SIA Rīgas Meži Juglas mežniecībā

lielgabarīta tehnikas. Šeit vietā pieminēt vēl kādu Igaunijas īpatnību – izcirtumi šajā zemē ir salīdzinoši nelieli, un to vidējā platība nepārsniedz 1,5 ha. Līdz ar to pārbraucieni no cirsmas uz cirsmu ir nozīmīga izmaksu pozīcija kopējās meža atjaunošanas izmaksu kalkulācijā. Šāda vienkārša, uz lauksaimniecības tehnikas bāzes veidota meža augsnes atjaunošanas agregāta lietošana viennozīmīgi būtu ekonomiski pamatota arī Latvi-

se par priedes sējeņu iespējām konkurēt ar aizzēlumu šādās augtēs tika kļiedēta, demonstrējot blakus esošās, veiksmīgi atjaunotās priežu jaunaudzes.

Arī Latvijā ir plaši reģioni, kuros dominē priežu mežaudzes un kur sēšana būtu veiksmīgi izmantojama, kā tas agrāk ticis darīts. Lielākā atšķirība starp Igauniju un Latviju ir reprodiktīvā materiāla cenā. Igaunijā 1 kg priedes sēklu maksā aptuveni Ls 56, bet Latvijā līdzvērtīgs mate-

Dagnija Lazdiņa mēra ar sējmašīnu sētos priedes sējeņus

jā, jo īpaši – privātajos mežos.

Pabeidzot stāstu par igauņu pieredzi priežu mežaudžu atjaunošanā, jāatzīmē, ka kaimiņi sējumiem izvēlas ne tikai mazauglīgākos sausieņu meža tipus. Mums bija iespēja aplūkot nesen ierīkotos sējumus lānā, slapjajā mētrājā un pat mazāk auglīgā damaksnī. Mūsu skep-

riāls maksā no Ls 387,20 līdz Ls 580,80. Tātad – pat desmit reižu dārgāk! Apstākļos, kad viena hektāra apmežošanai nepieciešamā reprodiktīvā materiāla izmaksas gan sējot, gan stādot ir ļoti līdzīgas (sākot no aptuveni Ls 200), ekonomiski izdevīgāk tomēr ir priedi stādīt.

Kaspars Liepiņš, Dagnija Lazdiņa, LMZI "Silava"

Sēta trīsgadīga priežu jaunaudze

2009. gada 2. decembrī Ropažu novada Zaķumuižas pamatskolā, kas ir viena no "Mammadaba" vēstniecībām, notika grāmatas "Angļu valoda mežā" atvēršanas svētki.

Palīgs angļu valodas skolotājiem

Grāmata izstrādāta AS "Latvijas valsts meži" īstenotās vides izglītības programmas "Izini mežu" ietvaros.

Grāmatas autore ir Zviedrijas Dabas skolas skolotāja Lotta Karlegorda, materiālu adaptēt Latvijā palīdzēja Valsts izglītības satura centrs.

Savā pieredzē dalījās skolotāja Ināra Kleinberga: "Ļoti aktīvi darbojos ar bērniem dabā. Aprobējām arī izdevumu "Matemātika mežā". Galvenais bērniem ir iegūtās pozitīvās

Foto D.Iraids

Zaķumuižas pamatskolas skolotājas Ināra Kleinberga un Inita Ozola

emocijas, kas paliek atmiņā uz daudziem gadiem. Skolotājam jābūt gatavam pielāgoties laika apstākļiem un dabā notiekošajam, lai varētu piesaistīt bērnu uzmanību apgūstamajai vietai.

Ierosmei darboties šādā veidā devusi pašas pieredze, mācoties skolā, kad dabas mācības skolotāja veda bērnus ārā un autentiskā vidē stāstīja par dabā notiekošo. Tas bija 70. gadu sākumā."

Angļu valodas skolotāja Inita Ozola kopā ar bērniem demonstrēja paraugstundu pie skolas esošajā parkā.

Šāda veida mācību paligmateriāli ir labs impulss skolotājiem meklēt savā darbā jaunas idejas un bērniem rada prieku par mācību procesu.

Dace Iraids,
KPC Rīgas-Ogres nodaļas mežsaimniecības konsultante

Atjaunots mācību centrs "Mežmāja"

Šķēdes mācību centrs "Mežmāja" pēc atjaunošanas atkal ir gatavs kalpot savam sākotnējam mērķim – būt par mācību prakses bāzes vietu mežsaimniecības specialitātes studentiem.

saimniecības vasaras prakse, prakse mērniecībā, meža inženieru zinībās un meža bioloģijā – mežkopībā, meža taksācijā un ierīcībā, meža tehnoloģijā, meža izmantošanā, meža bioloģijā un mežkopībā.

Informācija par Šķēdes novada mežiem dokumentos atrodama jau 1885. gadā, kad par tās vietas mežiem veikts mežierīcības apraksts un notikusi meža ierīcība turpmākajiem

10 gadiem. Šajā laikā pie mežniecības veikti pirmie dendroloģiskie stādījumi un ieviestas dižskabāržu kultūras.

Introducēto koku sugu platības Šķēdes mežu novadā ir 74,8 ha. Daudzas no tām uzskatāmas par nozīmīgākajām Latvijā: dižskabārdis – 30,4 ha platībā; sarkanais ozols – 14,5 ha; lapegle – 14,4 ha; baltegle – 4,4 ha; duglāzija – 6 ha, kā arī ciedru priedes un skābarža stādījumi.

Līdz 2009. gadam izveidoti pavisam 142 parauglaukumi 156,7 ha platībā.

Valsts meža dienesta Meža pētīšanas stacijas Šķēdes meža novada mācību centrs "Mežmāja" piedāvā izmantot šo vietu praksēm ne tikai Meža fakultātes, bet arī Latvijas Lauksaimniecības universitātes citu fakultāšu studentiem, kā arī citu augstskolu studentiem, kuru mācību programmās iekļautas dabaszinības.

VMD informācija

Ēku kompleksa atjaunošana uzsāka pirms diviem gadiem, un no šīs vasaras vecās ēkas var lepoties ar atjaunoto veidolu.

Līdz 2000. gadam šajā vietā bija Latvijas Lauksaimniecības universitātes Mācību pētījumu mežsaimniecības Šķēdes mežniecības kantoris, bet no 2000. gada – Valsts meža dienesta Meža pētīšanas stacijas Šķēdes meža novada birojs.

1931. gadā šajās ēkās atradās Mežniecības kantora telpas, un savu nosaukumu "Mežmāja" tās ieguva, tulkojot no vācu valodas mežsaimniecības dienesta ēku apzīmējumu "Forsthaus". Kopš 1946. gada Šķēdē jau bija pirmās mācību prakses. Tur tika organizēta vispārējā mež-

Foto M.Birkena – Dzelzkalēja

Pēc pieredzes uz Vāciju

Sigita Vaivade Vācijā īpaši aizsargājamā dabas teritorijā

Programma tika izveidota atbilstoši KPC darbības virzieniem – meža īpašnieku informēšanā, konsultēšanā un apmācībās. Apmeklējam Lejassaksijas Lauksaimniecības kameru, kas daļēji ir valsts iestāde un darbojas līdzīgi KPC, privāto grāfa konsultāciju biroju un apmācību centrus. No Vācijas puses brauciena programmu izveidoja Lejassaksijas Lauksaimniecības kameras kolēģi.

Interesanti fakti par Lejassaksijas mežiem

Vācijā ir 16 federālās zemes jeb pavalstis. Lejassaksija ir viena tām. Meža zemes tajā ir 1,1 milj. ha (Latvijā – 3,2 milj. ha), līdzīgi kā Latvijā, 50% no kopējās platības ir privātās meža zemes. Meža platībās aug: dižskābardis (42%), egle (30%), kļava (10%), osis (5%), ozols (4%), lapegle (2%), priede (1%), duglāzija, pārējā platībā nevērtīgās koku sugas – bērzs, balttalksnis, apse.

Mežus apsaimnieko aptuveni 50 tūkstoši meža īpašnieku (Latvijā ap 150 tūkst.). Vidējā meža īpašuma platība ir 10 ha (Latvijā 7,2–8,0 ha), bet vēsturiski izveidojies tā, ka vairāk nekā 80% meža īpašnieku pieder mežs, kura platība mazāka par 2,5 ha. Piemēram, vienam īpašniekam pieder 8 ha meža, kurš atrodas 14 vietās, vidēji katrā ap 1,8 ha.

Lejassaksijas Lauksaimniecības kamera (LLK) veic pakalpojumus meža īpašniekiem. Tai ir līgumi ar 16 asociācijām, kas pārstāv divas trešdaļas meža īpašnieku, atlikušajai trešdaļai meža īpašnieku ir savi līgumi

ar LLK vai ir speciālisti, kas apsaimnieko viņu īpašumus.

Lejassaksijas Lauksaimniecības kamera (LLK)

Vācijā tikai trīs pavalstis ir atsevišķas meža nodaļas jeb departamenti. Katrai pavalstij ir atšķirīga mežu apsaimniekošanas sistēma, kas balstīta uz vairāk nekā 100 gadu pieredzi. Visas mežsaimniecības “jumts” ir Meža likums, bet katra pavalsts izdod savus saistošos noteikumus par dabas aizsardzību, rekreāciju, meža izmantošanu utt. Piemēram, Lejassaksijā zemju transformāciju un uzraudzību nodrošina 1 cilvēks pašvaldībā. Ja pašvaldībā nav meža speciālista, šos pakalpojumus piedāvā LLK. Lejassaksijā par mežu uzskata kokaudzi, kuras augstums pārsniedz kājas ceļgala augstumu un kurā var veidoties meža ekosistēma. Ja vajadzīga meža zemju transformācija, īpašniekam jāpierāda, ka tās rezultātā būs lielāks labums arī sabiedrībai, un transformācijas gadījumā mežs jāiestāda kādā citā vietā tikpat lielā platībā. LLK galvenais uzdevums – konsultēt privātos meža īpašniekus Saksijā, kā arī aizstāvēt meža īpašnieku un lauksaimnieku intereses un sabalansēt tās ar sabiedrības interesēm.

ES un valsts atbalsts meža īpašniekiem

Lejassaksijā meža īpašniekiem atbalsts tiek piešķirts apmežošanai, meža ekoloģiskās vērtības palielināšanai, atjaunojot vējgāzes rezultātā izstrādātos izcirtumus ar vērtīgākām koku

Lai iepazītos, kā privāto mežu īpašnieki saimnieko Vācijā, oktobra vidū 8 cilvēku grupa no Konsultāciju pakalpojuma centra (KPC) Leonardo da Vinči mobilitātes projekta ietvaros devās pieredzes apmaiņas braucienā uz Vāciju, Lejassaksiju.

sugām. Piemēram, zem priežu audzēm stāda duglāziju, zem eglēm – dižskābardis. Atbalstu piešķir arī meža ceļiem, meža īpašnieku biedrībām un kooperācijām.

Meža īpašnieki atbalstu saņem no ES (50%), no Federālās valdības (25%) un no Lejassaksijas pavalsts budžeta (25%). ES atbalstu meža īpašnieki izmanto šādi: 85% – meža un ekoloģiskās vērtības palielināšanai, 6% – lauksaimniecībā neizmantojamo zemju apmežošanai, 3% – bojātiem mežiem, 2% – jaunaudžu kopšanai. Ja no kopšanas cirtes var iegūt kokmateriālus,

sargi. Meža īpašniekiem tiek piedāvāta pilnīga meža apsaimniekošana, pilns meža apsaimniekošanas cikls – meža stādīšana, ciršana, tiek rīkotas izsoles, rakstīti un realizēti ES un valsts atbalsta projekti, organizēta meža ceļu būvniecība, izvēlēti līgumdarba veicēji (arī meža ceļiem), tiek uzraudzīta projektu īstenošana un veidota tirgus cenu analīze. Mežsargi un mežniecības sniedz meža īpašnieku asociācijām konsultācijas un atbalstu meža apsaimniekošanā.

Mums tika dota iespēja iepazīties ar darbu četrās no deviņām mežniecībām. Vācu kolēģi

Vēsturiski saglabājušās īpašumu robežzīmes

ko var pārdot, atbalstu nesaņem vai tas var tikt samazināts par pārdoto kokmateriālu cenu. No subsīdijām apmežošanai atpakaļ saņem 85%, bet no subsīdijām ceļiem – 70%. Uzrakstot projektu, īpašnieks saņem 1% avansa maksājumu. Projektus var rakstīt tikai meža speciālists, tas ir šifrēts, veidlapa tiek aizpildīta ar kodiem. Pie mums tas ir daudz vienkāršāk – pats meža īpašnieks var rakstīt gan meža apsaimniekošanas plānu, gan projekta iesniegumu.

Meža apsaimniekošana privātajos mežos

Lejassaksijas kameras meža departamenta sastāvā ir 9 mežniecības (vācu val. – *Forstamt*), kurās strādā biroja darbinieki un meža speciālisti jeb mež-

bija ļoti atvērti, zinoši, labi sagatavojušies, un mums veidojās ļoti interesantas sarunas gan par meža audzēšanas principiem un motivāciju, gan par meža politikas veidošanu. Meža īpašnieku asociācijas ir noslēgušas līgumus ar LLK mežniecībām un mežsargiem un maksā par savu mežu apsaimniekošanu. Meža īpašnieki ir apvienojušies asociācijās, jo uzskata, ka tad viņi ir spēcīgāki, lai darbotos tirgū, pastāv zemākas administratīvās izmaksas, ir sakārtotas robežas un nav tik lielas sadrumstalotības. Mežsargi uztur meža īpašnieku datu bāzi. Mežniecībā ir speciālists, kas atbild par meža īpašnieku kokmateriālu transportu. Tiek vākti kokmateriāli no visa rajona, un mežsargi plā-

Turpinājums 11. lpp.

Turpinājums no 10. lpp.

Moderni aprīkots darba drošības mobilais busiņš

no kokmateriālu plūsmu no īpašumiem uz pārstrādes vietām, tā samazinot transportēšanas izdevumus.

Meža politika veidota tā, lai īpašnieki necirstu kailcirtes, bet izlases cirtēs zem lielajiem kokiem stādītu jauno mežu. Pirmo reizi savā 20 gadu darba mūžā redzēju platību, kurā veikta meža atjaunošana ar duglāziju. Katrs kociņš piesiets ar speciālu saitīti pie bambusa mietiņa un vēl apstrādāts ar repelentu pret meža dzīvnieku postījumiem. Viena kociņa stādmateriāla un iestādīšanas izmaksas ir 1,5 eiro 1 ha tiek iestādīts ap 4000 kociņu. Varat aprēķināt paši, cik daudz izmaksā 1 ha apmežošana ar duglāziju.

Meža īpašniekam nav vajadzīgs ciršanas apliecinājums, ja ciršana paredzēta līdz 1,0 ha platībā. Ja īpašnieks vēlas cirst vairāk par 1,0 ha meža, nepieciešams meža apsaimniekošanas plāns. Bijām platībā, ko meža īpašnieks atstājis dabiskajai atjaunošanai. Platībai apkārt apvilktis žogs, lai platību pasargātu no zaķiem un stirnām, 10 gadus

tur nekas netiek darīts, pēc tam tiks veikta kopšana.

Grāfa meža asociācija

Ciemojamies pie grāfa fon Oldershauzena (von Oldershauzen), kurš 1995. gadā izveidojis savu uzņēmumu jeb asociāciju un kopš 1996. gada sniedz konsultācijas visos meža apsaimniekošanas jautājumos. Grāfs apvienojis savā uzņēmumā 22 lielus meža īpašniekus, kuriem katram pieder meža īpašumi, kas lielāki par 200 ha. Pie viņa strādā 5 meža speciālisti, kas apsaimnieko visu 22 asociācijas dalībnieku mežus. Uzņēmuma darbības pamats ir uzticēšanās starp meža īpašnieku un speciālistu. Grāfs mums rādīja savas izcilākās egļu audzes, kas sasniegušas 80 gadu un kailcirtes vecumā sasniedz 700 līdz 800 m³/ha. Koku vidējais augstums ir 40 m. Grāfs stāstīja, ka sēklas pārdodot gan Zviedrijai, gan Latvijai u. c. valstīm. Koksnes ziņā Lejassaksijā augusi egle dod lielāku masu, jo ir cits klimats un augsnes struktūra,

bet mūsu eglei ir izturīgāka, ar labākām koksnes īpašībām.

Medību apmācības

Iepazināties ar Lejassaksijas medību apmācību sistēmu, apmeklējām Rudolfa Lammera privāto medību skolu. Priecēja tas, ka mednieku apmācībā vispirms jānokārto eksāmens šaušanā. Tikai pēc tam tiek mācīta teorija un kārtots eksāmens teorijā. Latvijā apmācības jauniešiem medniekiem notiek ne mazāk kā 40 stundu, bet Lejassaksijā tiek organizēti vairāk nekā 135 stundas ilgi kursi. Katrā no 16 bundesvalstīm ir sava sistēma, kā pārbauda mednieku zināšanas. Lejassaksijā, līdzīgi kā pie mums, mednieki kārtos eksāmenu. Mednieks, kas noslēdzis līgumu ar meža īpašnieku, atbild par meža dzīvnieku postījumiem lauksaimniecības zemēs, kas atrodas līdzās mežu platībām. Lejassaksijā medīt var, ja personas īpašumā vai nomā ir sākot no 75 ha meža. Tai nav obligāti jābūt meža zemei, tā var būt arī lauksaimniecības zeme. Mednieku kooperatīviem jeb kolektīviem jābūt vismaz 250 ha zemes. Šobrīd Lejassaksijā problēma nav bebri, bet bizamžurkas. LLK seši profesionāli mednieki cīnās ar bizamžurkām, izliekot tām slazdus. Lūsis līdz šim bijis izzūdošā suga, bet tagad tiek sekmīgi introducēts mežos. Bet kad mums lepnī stāstīja, ka mežos esot pat 2 vilki, mūsu sejas parādījās smaids.

Mežinieku apmācību centrs

Vācijā pavisam ir 20 profesionālu mežsaimnieku apmācību centri. Mēs bijām vecākajā centrā, kur gatavo valsts sektorā strādājošos zāģētājus un harvesteru operatorus, organizē seminārus un apmācības valsts mežu apsaimniekotājiem. Gada laikā tiek organizēti ap 250 kursi un semināri (dabas aizsardzība, kokmateriālu attīstība, attīstības plānošana, mežsaimniecības), kurus apmeklē līdz 3500 cilvēku. Priecēja tas, ka apmācību centram ir līgumi ar *Stihl*, *Husqvarna*, *Dolmar* u.c. – katru gadu firmas piegādā jaunāko un labāko tehniku, lai tie, kas mācās, paši var izmēģināt un atrast sev piemērotākās firmas zāģus, krūmgriežus, instrumentus un aprikojumu. Izmēģinājām, kā ir strādāt uz harvesteru simulatora.

Darba drošība mežā

Tikām iepazīstināti ar darba drošības apmācību mobilo autobusiņa darbu. Busiņš, kas aprīkots ar pašam jaunākajām *Stihl*, *Husqvarna*, *Dolmar* u.c. ierīcēm – instrumentiem un aprikojumu meža zāģēšanai, aprikojumu meža zāģēšanai, uz apmācības meža īpašniekiem, uz asociācijām, pašvaldībām, kur iepazīstina, māca un atgādina par darba drošību mežā. Apmācības notiek divas dienas: pirmajā dienā – teorija, bet otrajā tiek organizēta koku gāšana mežā. Sertifikātu par kursu beigšanu var saņemt tikai tad, ja koks ir

Turpinājums 15. lpp.

Meža komunikatori šogad tikās Šveicē

Šogad no 28 līdz 30.septembrim Šveicē, Lisas meža mācību centrā, notika 16. starptautiskā UNECE/FAO ikgadējā meža komunikatoru konference. Šogad to organizēja Šveices pārstāvis un atbalstīja arī Šveices Vides ministrija. Pasākumā piedalījās 32 dalībnieki no 18 valstīm. No Latvijas konferencē piedalījās Tomass Kotovičs un Sarmīte Grundšteine.

- Konferencē diskutētās tēmas:
- Izpratnes plaša – sabiedrības izpratne par mežiem un mežsaimniecība Eiropā;
  - Jaunie mediji – celmlauzis vai lāsts? Instrumenti, ieteikumu un tehnikas;
  - Aktuālie komunikācijas ierosinājumi un stratēģijas;
  - Labās prakses piemēri meža komunikācijā.
- Plašāk par konferenci un Šveicē redzēto nākamajā numurā.

Šveices meža mācību centrā kopš1969. gada vācu un franču valodā māca meža tehniskos speciālistus (kvalificētus mežstrādniekus un zemākā līmeņa speciālistus). Modernais trīs stāvu koka konstrukciju mācību centrs uzbūvēts 1996. gadā, un tā celtniecībai izmantoti 2 000 kubikmetri kokmateriālu.

Pietiekami novērtēsim savus meža īpašumus!

Pēdējā laikā notikušas nopietnas pārmaiņas normatīvajos aktos saistībā ar meža apsaimniekošanu. Tāpēc meža īpašniekiem jābūt īpaši vēriem un uzmanīgiem, lai nenāktos nožēlot kādu pārsteidzīgu soli.

Vai meža likumdošanas ievērošana nozīmē arī labu mežsaimniecības praksi?

Atbilde daudzos gadījumos ir – nē. Ļoti uzskatāms un sāpīgs piemērs bija 2005. gada vējgāze. Tiem meža īpašniekiem Kurzemē, kuri kopšanas cirtes bija nocirtuši līdz minimālam šķērslaukumam praktiski izgāza visus kokus nogabalā. Meža īpašnieki cieta ievērojamus zaudējumus, jo platība tik un tā bija jānovāc un mežs jāatjauno. A/S "Latvijas Valsts meži" platības, kur bija veiktas kopšanas cirtes, cieta ievērojami mazāk, jo organizācijas apsaimniekotās teritorijās pastāv un tiek ievēroti paaugstināti kopšanas ciršu kritēriji. Arī tiem meža īpašniekiem, kuri pēc ciršanas audzes biežību bija saglabājuši 0,7 un vairāk, vējš nodarījis ievērojami mazākus postījumus. Vēlreiz der atgādināt, ka meža likumā ietvertās normas

paredzētas kā minimālās prasības, lai īpašnieks mežu neiznīcinātu un viņu par "nedarbiem" varētu sodīt. Lai mežs ražotu un dotu kvalitatīvus un dārgus meža materiālus, tā īpašniekam jāmacās meža apsaimniekošana un jālūdz speciālistu padoms un palīdzība.

Kā ietekmē likumdošanas izmaiņas?

Šā gada rudenī pie manis vērsās vairāki meža īpašnieki, vaicājot, kas noticis, kāpēc par viņu īpašumiem interesi izrāda mežu pārpircēji. Atbilde bija vienkārša – šā gada 15. septembrī tika veiktas izmaiņas "Noteikumos par koku ciršanu meža zemēs". Ieviestie labojumi vairākos gadījumos ļauj īpašniekam cirst iepriekš aizliegtās kailcirtes. Būtiskākie labojumi – cirte pēc caurmēra atļauta tūlīt pēc kopšanas cirtes veikšanas, par neperspektīvām

atzītas arī bērzu audzes, kurās pēc 40 gadu sasniegšanas apses un baltalkšņa piemistrojums lielāks par 40% no kopējās krājas. Šajā papildinājumā ietvertas arī priežu audzes, kur bērza piemistrojums ir lielāks par 40%. Turklāt laboti cirsmu pieslēšanās un cirtes virziena kritēriji. Tādēļ arī pārpircējus interesē šādas meža platības.

Tātad var cirst vairāk. Bet vai tas neapdraud kopējo meža īpašuma stāvokli un vērtību? Ilgtermiņā meža vērtīgākais sortiments ir resni skujkoku zaģbaļķi. Šis produkcijas trūkumu Latvijas ekonomika izjūt vienmēr. Tāpēc jārēķina, vai tie simts lati, kurus iegūst, ātri nocērtot mazas dimensijas cirtes, atsvērs tūkstošus, ko varēs iegūt pēc gadiem desmit.

Arī vēja ietekme Latvijā un visā Eiropā pieaug, un, cērtot priežu un bērzu audzes no "nepareizās", t. i., rietumu puses,

var ievērojami ciest atlikusi mežaudze.

Gaidāmas izmaiņas arī meža likumā. Tomēr, ja vēlas saimniekot ilgtermiņā, nevajag izmantot jebkuru iespēju. Meža nociršanā meža īpašums jāvērtē kompleksi. Arī krīze vēl nav beigusies un pat nav sasniegusi savu bēdīgāko punktu.

Jāatgādina vēl par iespēju, kur meža īpašnieki izmanto salīdzinoši reti. Proti, sniedzot objektīvu informāciju mežniecībā, ir iespējams mainīt nogabalu platību konfigurāciju, valdošo sugu, vecumu, t. i., inventarizācijas datus. Protams, labojumiem jābūt pamatotiem, pakalpojums ir par maksu (pagaidām nelielu). Taksatora pakalpojumi šeit nav vajadzīgi, pietiek ar meža īpašnieka iesniegumu. Ja īpašniekam zināšanu nepietiek, var izmantot mūsu iestādes sniegtos pakalpojumus.

Lūgums meža īpašniekiem – vienu vakaru izskatīt meža apsaimniekošanas plānu, jaunās izmaiņas likumdošanā un padomāt, ko pārmaiņas nozīmē konkrētam mežam, lai nebūtu jānožēlo, ka īpašums pārdots kādam lēti.

Dzintars Laivenieks,

KPC Tukuma nodaļas vadītājs

K. Meldera sējamlāpsta meža atjaunošanai

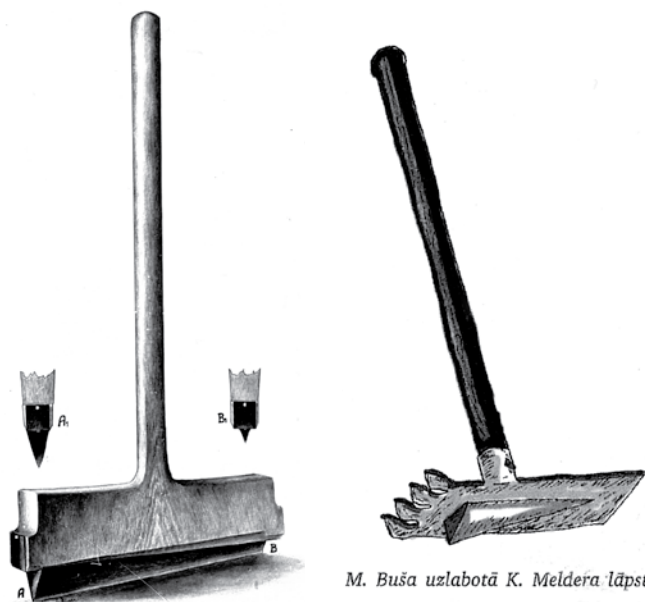
Mežkopis Krišs Melders savas darbības laikā pētīja meža mākslīgās atjaunošanas iespējas bez augsnes sagatavošanas. Šim nolūkam tika konstruēta speciāla meža sējamlāpsta. K. Meldera pretinieki uzskatīja, ka tā nav nekas jauns un tai nav nekādas praktiskas nozīmes, citi pat atklāti nīrgājās par šo izgudrojumu un uzskatīja, ka Meža departamenta direktors to izmantojot pašreklamai. Tomēr Daugavpils mežkopji jauno sēšanas paņēmieni vērtēja pozitīvi, īpašu vērtību veltot ekonomiskajam ieguvumam, un secināja, ka sēklu dzīdība, izmantojot šo metodi, ir pie-

tiekama. Jauno metodi atzinīgi novērtē arī. (kas???)

M. Buša uzlaboto K. Meldera lāpstu izmanto arī mūsdienās. To izgatavoja LVMI "Silava" Valentīna Lazdāna vadībā.

Darbības princips: ar grābekļveida kapli norauš zemsegas kārtu, apmēram 40 cm, un ar vadziņas veidotāju iespēj sējvadziņu. Lāpsta priekšrocība ir tā, ka izveido sējvadziņu ar dažādu dziļumu, kas nodrošina sēklu sadīgšanu jebkuros laika apstākļos. Sējvadziņā iesēj 8–12 sēklas, tām uzraus irdeni smiltis kārtu, kuru nedrīkst pieblīvēt.

Prasmīgs meistars sējamlāpstu var pagatavot arī pats.

M. Buša uzlabotā K. Meldera lāpsta

Mazvērtīgu un neproduktīvu mežaudžu vietā kvalitatīvs mežs

Pēdējā laikā notikušas nopietnas pārmaiņas normatīvajos aktos saistībā ar meža apsaimniekošanu. Tāpēc meža īpašniekiem jābūt īpaši vēriem un uzmanīgiem, lai nenāktos nožēlot kādu pārsteidzīgu soli.

Meža vērtību var palielināt, nocērtot mazvērtīgas un neproduktīvas mežaudzes un to vietā stādot augstvērtīgas koku sugas. Tā kā ir mainīti noteikumi par koku ciršanu meža zemēs, radušās vairākas jaunas iespējas apgūt ES finansējumu mazvērtīgo mežaudžu nomaiņai.

Par mazvērtīgām mežaudzēm uzskata:

- dabiski atjaunojušos izcirtumu, kurā kociņi 2–6 m garumā ir atjaunojušies nepietiekamā skaitā;

Dabiski atjaunojušos izcirtumu, kurā koku skaits ir neliels, turklāt suga, kas atbilstoša augšanas apstākļu tipam, dabā sastopama reti, jo izcirtumu par atjaunotu Valsts meža dienests atzīst tikai tad, ja koku skaits ir pietiekams, suga atbilstoša un tā ir izkopta. Par mazvērtīgu tā var kļūt laika gaitā, biotisku vai abiotisku faktoru ietekmē, kā arī neprasmīgas kopšanas vai nekopšanas rezultātā. Jebkurā gadījumā, ja koku skaita samazināšanās notikusi dabiski, jāreķinās, ka atjaunot šo mežaudzi būs sarežģīti. Jāveic papildus darbi – jānovāc mazvērtīgā audze, jā-sagatavo augsne, jāiegādājas kvalitatīvs stādāmais materiāls.

Neproduktīvas mežaudzes

Neproduktīvās mežaudzes var iedalīt šādās grupās:

- mežaudzes, kuru šķērslaukums ir mazāks par kritisko šķērslaukumu;

- mežaudzes līdz 6 m augstumam, kurās vairāk nekā 60% koku ir meža dzīvnieku, kaitēkļu, stumbra vai sakņu slimību bojāti;

- priežu, egļu vai bērzu mežaudzes, kurās pēc 40 gadu sasniegšanas, apses un baltalkšņa piemistrojums ir lielāks par 40% no mežaudzes krājas,

- priežu mežaudzes pēc 70 gadu sasniegšanas, kurās bērza piemistrojums ir lielāks par 40% no mežaudzes krājas;

- 30–60 gadu vecu egļu mežaudzes ar pēdējo piecu gadu vidējo koksnes krājas pieaugumu, kas mazāks par 1 m³ gadā uz hektāra. No savas pieredzes zinu, ka Valmieras pusē septiņdesmit gadīgu priežu mežaudžu ar lielu bērza piemistrojumu dabā ir ļoti maz. Visbiežāk sastopamas priedes, egles vai bērza mežaudzes, kur baltalksnis un apse aug labāk par pamatsugu. Tas tomēr liecina par nesaimnieciskumu, jo kurš labs saimnieks gan nekops savu mežu, kaut vai lai iegūtu

tikai malku. Tas pats attiecas arī uz priežu mežaudzēm ar bērza piemistrojumu, jo līdz 70 gadu vecumam parasti tiek veikta krājas kopšanas cirte, kurā būtu maksimāli jācērt bērzs. Noteikt šo mežaudžu atbilstību neproduktīvas mežaudzes statusam var tikai dastojot, jo procentuāli krāja jāaprēķina kubikmetros.

Ar egļu mežaudzēm ir sarežģītāk, jo to atzīšanai par neproduktīvām nepieciešams ierīkot parauglaukumus, kuros jāmēra koku caurmērs un pēdējo piecu gadskārtu platums. Lai noteiktu pieaugumu, izmanto Preslera svārpstu, izdarot urbumu kokā 1,3 m augstumā no sakņu kakla. Gadskārtu platumu izmēra ar lineālu vai bīdmēru. Mērījumu rezultātus ieraksta veidlapā, pēc kuras arī tiek vērtēta šīs audzes atbilstība neproduktīvas mežaudzes kritērijiem. Valsts meža dienesta interneta mājas lapā atrodama interaktīva veidlapa, kas atvieglo aprēķinu veikšanu.

ES atbalsts "Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana" mazvērtīgu mežaudžu nomaiņai, tajā skaitā augsnes sagatavošanai stādīšanai, stādāmā materiāla iegādei, stādīšanai un kopšanai, mežaudzes ierīkošanas gadā ir Ls 420 par hektāru. Neattiecināmās izmaksas ir šo mežaudžu novākšana.

Ja kāds saimnieks, apsekojot savu mežu, atrod šādas mežaudzes, viņš var vērsties VMD KPC nodaļās, kuru darbinieki palīdzēs veikt mērījumus un sagatavot iesniedzamos dokumentus.

Ivars Naglis,
KPC Valmieras nodaļas
mežsaimniecības konsultants

Koki ārstē

Alksnis, nav tikai malkas koks

Alksņi ir bērzu ģints vasarzaļi, ātraudzīgi koki. Latvijā sastopamas divas sugas – baltalksnis un melnalksnis. Pēc nogulumiem konstatēts, ka alksņi tagadējā Latvijas teritorijā auguši jau pirms ledus laikmeta.

Bija laiks, kad baltalksni par nopietnu koku neuzskatīja. Raudzījās uz to kā uz nezāli, kas strauji aizņem lauksaimniecībā neizmantojamo zemes, un no kura labākajā gadījumā var iegūt tikai malku. Senākos laikos cilvēki augstāk vērtēja melnalksni, ko ūdens izturības dēļ izmantoja aku grodiem, pāļiem un notekām, koka bļodām, piena spainišiem un sviesta bunduļiem. Mūsdienās no melnalksņa ražo finieri, apdares materiālus un mēbeles.

Alksņi ir ne tikai saimniecībā izmantojami koki, tiem piemīt arī

dziedinošas īpašības. Var lietot kā mizu un lapas, tā arī alksņu spurdzes un "čiekuriņus" (tie it labi ievācami arī ziemā). Auglīkopas (čiekuriņus) vāc rudenī vai ziemā (lidz martam). Pēc ievākšanas tās kaltē. Var glabāt līdz četriem gadiem. Vecās, nokritušās auglīkopas neder. Mizu ievāc pavasarī vai vasaras pirmajā pusē un pēc ievākšanas kaltē. Lapas vāc agri pavasarī.

Alksņu preparātiem piemīt savelkošas, pretiekaisuma, pretmikrobu, asiņošanas apturēšanas, brūču dziedēšanas un sviedrējošas īpašības. Mazina noslieci uz alerģiju, tajā skaitā – pārtikas alerģiju. Melnalksņa lapas tikušas lietotas piena trauku dezinfekcijai. Arī baltalksniem piemīt šīs antibakteriālās īpašības vēl arvien tiek izmantotas tautas medicīnā.

Alksņus vēl izmanto pirtsslotām. Tām ir ādu attīroša, dziedējoša un pretiekaisuma iedarbība. Svaigo alksņa slotiņu tvaiki sekmīgi ārstē elpceļu slimības. Reimatisma un locītavu sāpju ārstēšanai lieto lapu kompreses.

Dažās receptes:

Spurdžu (vīrišķo ziedkopu) uzlējumu dzer saaukstēšanās, plaušu, ādas slimību un diatēzes gadījumā. Spurdžu tinktūra ir līdzeklis pret caureju (1 tējkaroti spurdžu aplej ar 100 g degvīna, aizkorķē pudeli un ļauj divas nedēļas nostāvēties, lieto pa 15–20 pilieniem 3 reizes dienā).

Čiekuriņi (auglīkopas) sekmē rūgšanas un pūšanas procesu mīdēšanas hronisku zarnu trakta kaiti gadījumos, kā arī veicina gļotādu epitelizāciju, tāpēc to uzlējumu lieto, ja ir kuņģa sāpes, ilgstoša caureja, zarnu katars, enterīti, kolīti vai dizentērija (uz 1 glāzi verdoša ūdens ņem 1–2 ēdamkarotes (5–10 g) čiekuriņu, ļauj ievilkties 4 stundas siltā vietā (vislabāk termosā), tad izkāš un

lieto pa 1/2 glāzei 2–3 reizes dienā pirms ēšanas.

Auglīkopu novārijumu lieto dizentērijas gadījumos – ņem 50 g auglīkopu uz 1 l ūdens. Lieto 3 glāzes dienā.

Mizas novārijums der pret reimatismu, iekaisušām acīm, vārigām smaganām un kakla sāpēm (ņem 1 ēdamkaroti uz 1 glāzi ūdens).

Lapu novārijumu ieteic kā vieglu atslābinošu, sviedrējošu un pretklepus līdzekli. Izmanto reimatisma un podagras ārstēšanai. Piemīt arī pretvēža iedarbība.

Lapu vannas mazina noguruma sajūtu kājās pēc ilgstošas fiziskas slodzes.

Jānis Grzibovskis,

KPC Balvu nodaļas vadītājs

Kadiķim ienākas ogas

Kadiķi ir ciprešu dzimtas ģints mūžzaļi vienkājas vai divkājas krūmi, arī nelieli koki, kas izplatīti Ziemeļu puslodē Arktikas dienviddaļā, visā mērenajā joslā, arī tropu joslas kalnos Austrumāfrikā, Vidusamerikā, Rietumindijā, Viduslaiku Eiropā to godināja, garām iedami noņemot cepuri.

Kadiķu ģinti ir 60 sugu, Latvijā savvaļā konstatēta viena no tām – Zviedrijas kadiķis (*Juniperus communis*) paeģlis, kadiķkrūms vai ēcis. Prasības pēc gaismas dēļ kadiķi dēvē arī par "sauļes pielūdzēju". Lielākā un veselīgākā kadiķu audze Latvijā atrodas Gudenieku pagastā.

Noderīgs saimniecībā

Senatnē, būvējot mājas un saimniecības ēkas, pamatos lika kadiķu zarus, lai velns netiktu klāt. PAGRABOS UN ZEM LABĪBAS APCIRKŅIEM IEKLĀJA ASĀS SKUJAS. Tās bija vislabākais aizsarglīdzeklis pret grauzējiem.

Rudenī, pirms jaunās ražas novietošanas, ar kadiķu dūmiem dezinficēja dažādus traukus, mucas, pagrabus un saimniecības ēkas. Mūsdienās saimniecībā kadiķi izmanto suvenīru izgatavošanai – darina dekoratīvus galda piederumus, lādītes, cibiņas, virpotas figūriņas. Senāk no kadiķa taisīja ratu spieķus un ceļavīru nūjas.

Noderīgs gripas laikā

Viss kadiķis – ogas, skujujas, miza,

sveķi, koksne un saknes – izmantojams kā dziedinošs līdzeklis. Drogas ievāc dažādos gadalaikos: saknes – rudenī, jaunās atvases, koksni, mizu – pavasarī, sveķus – vasarā, bet ogas – oktobrī, novembrī, tad, kad tās ir gatavas – melnā vai tumši zilganā krāsā.

Kadiķogas veidojas tikai uz sievišķajiem krūmiem un nogatavojas trīs gadu laikā. Pirmajā gadā kadiķis zied, otrajā gadā izveidojas zaļas ogas, bet trešā gada vasaras beigās ogas nogatavojas, kļūst zilgani melnas un aromātiskas. Un tikai tad tās var ievākt un izkaltēt.

Kadiķogu "kūre" ir laba pretgripas profilakse, noder gan tiem, kas ārstē reimatismu, gan tiem, kam asinsvadu slimības. Kadiķu zaru kvēpināšana istabās var līdzēt tieši visniknāko vīrusu laikā. Smaržīgie dūmi iznīdē ne tikai baktērijas un pelējuma sēnītes, bet arī uzlabo gaisa kvalitāti telpās. Ieteicams pa kadiķa zariņiem iesiet pirtsslotās. Stiprākie (pacietīgākie) vīri un sievas reizēm peroties ar "tīru" kadiķu slotu vien.

Kadiķogas izmanto kulinārijā

Kadiķogas palielina apetīti, tās lieto marinādēs, gatavojot medijumu un dažādas mērces. Žāvējot gaļu kadiķu dūmos, protams, izmanto kadiķa zarus. Kadiķogas pievieno džinam un vīnam. Ja kadiķogas samaisa ar dažādiem garšaugiem, mērce, ko pasniedz pie makaroniem,

iegūst izsmalcinātu garšu. Kadiķogas lieto par garšvielu zivju un gaļas ēdienu, it īpaši medijumu gatavošanā.

Ogu aromāts ir saldeni rūgts, tās piešķir lielisku garšu sautējumiem un ceptai gaļai. Garšviela jālieto nelielā daudzumā, turklāt tā neder visiem ēdieniem – vistas gaļai un tītaram tā nodarīs vairāk ļauna, nekā laba, toties lieliski papildinās liellopa un cūkas gaļu. Padoms: Kadiķogas, pirms pievienošanas ēdienam vislabāk ir sasmalcināt.

Vecgada vakara tēja

Kadiķu zariņi, melleņu un brūkleņu mētras, var pievienot 1vaivariņa zariņu un 2 viršu zariņus. Visu aplej ar verdošu ūdeni. Ļauj ievilkties 4–5 minūtes. Pasniedz karstu.

Džins

Džins ir caurspīdīgs alkoholisks dzēriens, kura pamatā ir mieži un rudzi, bet tiek pievienots noteiktu zaļu un garšvielu maisījums. Šīs garšvielas, kuras

sauca par *botanicals*, bija anīsa sēklas, koriandrs, augļu mizas un kadiķa ogas. Džina nosaukums patiesībā nāk no franču vārda *genièvre* – kadiķis.

17. gadsimtā kāds holandiešu ārsts izgudroja džina pamatformulu, kuru izmantoja, gatavojot ārstniecības līdzekļus. Kadiķa ogas saturēja ārstnieciskas eļļas un tas palīdzēja nodrošināt tā laika holandiešus ar lētākām zālēm. Vai tās ārstēja slimības, nav zināms, taču džina holandiešiem sagādāja lielu prieku. Vēlāk kareivji un citi ceļotāji to pārveda no Holandes uz Angliju. 19. gadsimta beigās tika izveidota formula vieglākam džinam, kuram kadiķa garšu nebija tik izteikta, bet tas tika iecienīts daudz plašāk. Šo maisījumu iepazīna ar nosaukumu London Dry, un šobrīd tas ir populārākais džina veids visā pasaulē.

Sarmīte Grundšteine,
KPC Atbalsta daļas vadītāja

Rakstu sagatavošanai izmantoti interneta resursi un literatūra.

Bauskas mednieki labprāt mācās

Lai nodrošinātu tikai nekaitīgas un drošas medijumu gaļas nonākšanu aprītē, Pārtikas un veterinārais dienests (PVD) sadarbībā ar Valsts meža dienestu 2009. gada 30. septembrī Bauskā organizēja mācības 32 medniekiem un citiem interesentiem par medijamo dzīvnieku veselību, biežāk sastopamajām slimībām, kā arī par medijumu gaļas apstrādes higiēnas prasībām un tirdzniecības jautājumiem.

PVD šo apmācību ir uzsācis, lai pildītu ES Regulas Nr. 853/2004 prasības par mednieku apmācību veselības un higiēnas prasību jomā (regulas IV sadaļas I nodaļa). Eiropas Savienības normatīvie akti nosaka – ja nomedītā dzīvnieka gaļa nav domāta pašu patēriņam, bet gan nodošanai pārstrādei, vismaz vienai personai mednieku kolektīvā, kas nodarbojas ar savvaļas dzīvnieku gaļas iegūšanu un apstrādi, ir jābūt speciāli apmācītai.

Mācību laikā no PVD un Veterinārmedicīnas fakultātes lektoriem mednieki saņēma informāciju par medijamo dzīvnieku anatomiju, fizioloģiju un uzvedību, medijamo dzīvnieku infekcijas slimībām, parazitārajām slimībām un pareizām metodēm savvaļas medijamo dzīvnieku apstrādei pēc to nonāvēšanas, kā arī par higiēnas prasībām

medijuma gaļas iegūšanai un citiem aktuāliem ar šo tematu saistītiem jautājumiem.

Pēc vienas dienas kursu noklausīšanās dalībniekiem tika izsniegti PVD pārstāvja parakstīti apliecinājumi par kursu beigšanu. Katra šāda mednieka apliecināšanas numurs vienlaikus tiks ievadīts PVD apmācīto mednieku reģistrā. Pēc PVD pārstāvju skaidrojuma, pavisam drīz ir sagaidāms (iepriekšminēto regulu pildot), ka medijuma gaļu uzpirkšanas un pārstrādes vietās pieņems tikai no šīm (reģistrētajām) personām.

Informējot par šādu kursu organizēšanu, kā arī pirms pašām mācībām, Bauskas KPC nodaļas darbiniekiem nācās uzklaut jautājumus par to, vai kursi ir lietderīgi un pa-

stāv nepieciešamība klausīties šādas lekcijas, jo mācības bija par samaksu. Tomēr pēc sertifikāta saņemšanas klausītāju vidū neapmierināto nebija.

Mednieku biedrības "Nize-re" mednieks Aldis Timpars atzina, ka daļa no stāstītā viņam bijusi zināma, taču atsvaidzināt zināšanas un uzziņāt ko jaunu bijis lietderīgi. Interesanti bijis aplūkot slimību izraisītājus mikroskopā, un arī krāsainie informatīvie materiāli tikšot saglabāti, lai nepieciešamības gadījumā pārlicinātos par savām zināšanām. Mednieku biedrības "Ceraukste" mednieks Dainis Dēliņš piebilda, ka nav daudz tādu mednieku, kuri zina, ka medijamie dzīvnieki slimo ne tikai ar trakumsērgu vai trihinelozi, tādēļ nereti, neparei-

zi lietojot uzturā medijumu, cilvēki pakļauj briesmām gan sevi un savus ģimenes locekļus, gan savus medību palīgus – suņus. Un nez vai kāds būs priecīgs, ja pēc Eiropas Savienības normatīvo aktu stāšanās spēkā, aizvedot medijuma gaļu uzpirkšanas vai pārstrādes vietā, viņam medijumu konfiscēs, jo nebūs ievēroti visi noteikumi.

Arī es pats biju šo lekciju klausītājs un, lai gan kā medībās neesmu "ar pīpi uz jumta", jaunums par kūpinātu bebra gaļu tika arī man. Lai arī šis dzīvnieks ir tipisks veģetārietis, tas nereti ir arī trihinelozes pārnēsātājs.

Jā. Par mācīšanos. Par to laikam jāizlemj katram pašam.

*Ar cieņu
Vadīms Vinogradovs,
KPC Bauskas nodaļas*

Pēc pieredzes uz Vāciju

Turpinājums no 11. lpp.

pareizi nogāzts. Mobilā busiņa darba grafiks ļoti saspringts – jau saplānots darbs visām dienām līdz nākamajām Lieldienām. Protams, tas ir maksas pakalpojums.

Esmu ļoti priecīga, ka man bija iespēja iepazīties ar vēsturiski veidotu, ekonomiski pamatotu, stabilu valsts meža politiku. Ceru, ka nekad nemainīšu savu viedokli – mežinieki ir īpaši cilvēki, neatkarīgi no tā, kurā valstī

viņi dzīvo un strādā. Bija patīss prieks, ka mūs uzņēma kā kolēģus, kā draugus, kā sadarbības partnerus. No Lejassaksijas meža īpašniekiem var mācīties, kā aktīvi iesaistīties asociācijās un biedrībās, just interesi par mežu.

Lai jums veicas savu mežu apsaimniekošanā! Lai mums visiem nākamais gads nes daudz vairāk iespēju un lai katrā ģimenē un mājā ir drošības sajūta, darbs, veiksmes, veselība, bet visam pāri – mīlestība!

*Sigita Vaivade,
KPC Kuldīgas nodaļas vadītāja*

LLK Osnaubrukas (Osnaubruck) mežniecības kolēģi

Runcis Zaglis

Manuprāt, Zagļa kungs, nekad savā raibajā mūžā nebija redzējis žurku, nemaz nerunāsim daudzskaitlī. Saimniece man bija uzticējusi svarīgu uzdevumu – pusdienlaikā pabarot rukšus. Kas jādara, tas jādara! Apbruņojos ar diviem spaiņiem pusdienu un, kopā ar Zagļa kungu devāmies uz kūti. Zagļa kungs ar izslietu asti smalki tipina man pa priekšu. Es elsdams, pūsdams – ar spaiņiem nopakājus. Kur radusies, kur ne, pie kūts parādās žurka, tīri simpātiska ar noļukušām ausīm (laikam jau nav tikusi uz pārvērtību šovu, kur visu pielīdzina, izlīdzina un vēl pieliek klāt).

Cūka Ačka

Šī daiļā dāma pat savos drausmīgākajos sapņos nebija kūts aizgaldū redzējusi. Kā jau noprotāt, viņa dzīvojas brīvoli, nakšņoja, kur gribēja. Vai tad smalka dāma nakšņos kūti, es taču arī savu gultu nemainītu pret aizgaldū! Mūsu daiļavai bija vairāki vaļasprieki. Cits kāpj kalnos, cits medī, makšķerē, bet mūsējai – ne, nē, šī nelasīja "Privāto dzīvi", neskatījās kaislīgos meksikāņu seriālus, bet... Pati jaukā kā aizraušānās, – palēkies un, caps, noraut tikko izzau-

Mans Zagļa kungs sastingst kā Lata sieva, es aiz viņa ar, žurka ar... tā labu laika sprīdi runcis un es raugāmies žurkas actiņās, žurka – runča... Pēc tam – kādā ātrumā šie joza katrs uz savu puši! Ja tajā brīdī būtu notikušas pirmās formulas sacikstes, Šumahers nebūtu septiņas reizes pēc kārtas kļuvis pasaules čempions. Būtu šim kādu reizi jāizlaiž, ja ne visas septiņas. Ko es, atjēdzies ar pilniem spaiņiem rokās (būtu vismaz hipnozes seansa laikā uz brīdi nolaidis tos zemē, bet nekā...) devos tālāk – pildīt uzticēto godpilno uzdevumu, protams, bez Zagļa kunga.

tu balto veļu no auklas. Nedomājiet, tumšās krāsas veļas noraušana viņu neinteresēja, tikai baltās, saprotiet paši, kas par gleznu uz balta audekla. Efektīgs pasākums! Vai arī iedomājieties, Jūs mierīgi, laimīgs un aizsapņojies, ejat no kalna lejup un pēkšņi atrodaties guļus. Šis bija daiļās dāmas otrais hobijs. Noskatījusi upuri, vēlams divkājainu, kamēr tas neko nenojauš, viņa ieskrējās un, aidā, to no mugurpuses apgāza. Vai nav burvīgi vaļasprieki?

*Kristīne Bļoka,
KPC Talsu nodaļas vadītāja*

Atsaukums

Čiekura iepriekšējā numurā bija publicēta informācija par repelenta CERVACOL EXTRA iegādes iespējām arī Latvijā. Šobrīd repelentu var iegādāties tikai sazinoties ar Lietuvas izplatītāju „Graderlitas” pa tālruni: +37068521688 vai +37065289080 vai pa e-pastu: vaidas@graderlitas.lt.

“SILAVA” IZDEVUSI MONOGRĀFIJU “MĒRĶTIECĪGI IZVEIDOTO KOKAUDŽU STRUKTŪRA”

Latvijas Valsts mežzinātnes institūts “Silava” izdevusi monogrāfiju “Mērķtiecīgi izveidoto kokaudžu struktūra” (autori Pēteris Zālītis un Jurgis Jansons). Monogrāfijā apkopoti rezultāti, kas iegūti, realizējot Meža attīstības fonda finansēto ilgtermiņa (4 gadi) izpētes projektu “Mērķtiecīgi izveidoto kokaudžu augšanas gaita un strukturēšanās”. Pētījumā iegūtie dati papildināti ar informāciju, kas iegūta Latvijas meža resursu statistiskās inventarizācijas I cikla laikā.

Mērķa audžu parametri un krājas kopšanas ciršu normatīvi, kas mežkopības praksē ieviesti pirms 20 gadiem un lielākajiem meža apsaimniekotājiem šķiet saistoši arī pašreiz, raksturo no pārbiezinātām jaunaudzēm izveidotās kokaudzes. Patlaban mūsu mežos krasi pieaug tādu audžu īpatsvars, kas veidojušas no retām jaunaudzēm, kurās koku skaits nepārsniedz

Grāmata paredzēta meža nozares profesionāļiem.

Par grāmatas iegādes iespējām interesēties LVMI Silava Informācijas centrā, e-pasts: info@silava.lv, tālr. +371 67976706.

Čiekura NĀKAMJĀ NUMURĀ

- Kā saimnieko meža īpašnieki Šveicē
- Ko var ievākt mežā priekš veselības
- Pavasaris – kociņu stādīšanas laiks
- Pavasara darbi

VMD Konsultāciju pakalpojumu centra administrācija

Salaspils, Rīgas iela 113, LV-2169
Tālr.: 67895808; fakss: 67895809

kpc@kpc.vmd.gov.lv
www.kpc.gov.lv

VMD Konsultāciju pakalpojumu centra nodaļas atrodas visos Latvijas rajonos

KPC nodaļa	Vārds, uzvārds	Tālrunis	KPC nodaļa	Vārds, uzvārds	Tālrunis
Aizkraukles	Ivars Līcītis	65152350, 26108426	Limbažu	Jānis Zvaigzne	64022679, 29151750
Alūksnes	Gvido Reismanis	64381186, 26412244	Ludzas	Ludvigs Karvelis	65722009, 29411165
Balvu	Jānis Grīzibovskis	64520011, 26314426	Madonas	Mairita Bondare	64822528, 28381176
Bauskas	Uldis Dzērve	63960149, 29222487	Preiļu	Astrīda Rudzīte	65381781, 26410476
Cēsu	Ainārs Amantovs	64130048, 29722111	Rēzeknes	Andris Zunda	64605032, 26599634
Daugavpils	Ilgonis Skrinda	65457097, 26438175	Rīgas-Ogres	Agris Kauliņš	67895819, 26498315
Dobeles	Edgars Laimiņš	63723945, 29484651	Saldus	Dainis Kudors	63824065, 29186107
Gulbenes	Ģirts Vilks	64474022, 29168752	Talsu	Kristīne Bļoka	63222089, 26519781
Jelgavas	Alda Alksne	63048122, 29283108	Tukuma	Dzintars Laivenieks	63125076, 29461401
Jēkabpils	Jānis Sēlis	65207372, 26465432	Valkas	Andrejs Valdēns	64720030, 29424182
Krāslavas	Jānis Dzalbs	65620019, 29789364	Valmieras	Dzintars Alksnis	64250210, 26415649
Kuldīgas	Sigita Vaivade	63323955, 29103658	Ventspils	Lāsma Čavare	63664169, 26112128
Liepājas	Uldis Šēnbergs	63491241, 29285111			

informatīvais izdevums

Izdevējs:

Valsts meža dienesta Konsultāciju pakalpojumu centrs
Rīgas iela 113, Salaspils nov., LV-2169
Tālr.: 67895808; fakss: 67895809

kpc@kpc.vmd.gov.lv; www.kpc.gov.lv

Izdevumu iespiešanai sagatavoja
Sarmīte Grundšteine, KPC Atbalsta daļas vadītāja
Tālr.: 67895816, mob. tālr.: 29133563
e-pasts: ciekurs@kpc.vmd.gov.lv

Makets un drukā — SIA Jelgavas tipogrāfija

Izdevums izdots ar Meža attīstības fonda
finansiālu atbalstu